

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบ
วงจร: ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัด
เชียงใหม่

Guidelines for Developing Entrepreneurs competency towards
integrated conservative agricultural tourism in Doi Pha Hom Pok,
Maeai, Chiangmai

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ภูษณิศา เตชเถกิง

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

2560

รหัสโครงการวิจัย มจ. 1-60-011

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(2)
ABSTRACT	(3)
สารบัญเรื่อง	(4)
สารบัญตาราง	
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขต	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	
ทฤษฎี	7
ทฤษฎีการประกอบการ	7
แนวคิดการใช้พื้นที่เกษตรเพื่อการท่องเที่ยว	12
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
กรอบแนวความคิด	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
สถานที่ดำเนินการวิจัย	37
วิธีการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	39

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์	41
ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย อายุและอาชีพ	
ก. คุณลักษณะและสมรรถนะของผู้ประกอบการ	47
ข. ด้านการวิเคราะห์ทุนส่วนตัว (บุคคล) ในการประกอบการ และแหล่งทุนในการเริ่มกิจการ	53
การสังเคราะห์โครงการธุรกิจของกลุ่มเป้าหมาย	54
การสร้างความเข้มแข็งด้วยการเสวนาความรู้	55

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย	57
อภิปรายผลการวิจัย	61
ข้อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนจัดทำการท่องเที่ยว	63
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป	65

บรรณานุกรม

67

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การแปลค่าผลคะแนนตามวิธี PEC	40
2 อายุของกลุ่มเป้าหมาย	48
3 อาชีพของกลุ่มเป้าหมาย	48
4 คุณลักษณะและสมรรถนะของผู้ประกอบการในภาพรวม	50
5 สมรรถนะของผู้ประกอบการในภาพรวม	52
6 การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดด้อยของกลุ่ม	53
3 แหล่งเงินทุนที่เข้าถึงได้ลักษณะจุดอ่อน	54
4 ความเป็นไปได้ในการทำโครงการในอนาคตของผู้หญิง	55

ชื่อโครงการ : แนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบวงจร: ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้วิจัย : นางสาวภูษณิศา เตชเถกิง¹

ระยะเวลาทำการวิจัย : 1 สิงหาคม 2559 ถึง 30 กันยายน 2560

บทคัดย่อ

ดอยปู่หมื่น ตำบลแม่สาว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหนึ่งในดอยสำคัญอีกแห่งหนึ่งในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก ทางด้านการท่องเที่ยวดอยปู่หมื่น ถือว่ามีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าที่สืบทอดมา ของฝากยอดนิยมของดอยปู่หมื่นคือ ใบชาที่ถูกอัดเป็นก้อนกลมๆ แข็ง และน้ำผึ้งป่า เพราะอาชีพหลักของคนในชุมชนคือ การทำเกษตรกรรม และในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยเดินทางเข้ามาสัมผัสการใช้ชีวิตกลมกลืนกับวิถีชีวิต แต่ดอยปู่หมื่นยังมีเป็นที่รู้จักไม่แพร่หลายมากนัก ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งพัฒนาผู้ประกอบการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ โดยทำการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแบบครบวงจร วิเคราะห์ลักษณะสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย โครงการธุรกิจที่เหมาะสม รวมถึง การถ่ายทอดความรู้ทางธุรกิจขั้นพื้นฐานแก่กลุ่มเป้าหมาย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (exploratory research) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายบนดอยปู่หมื่นจำนวน 5 ราย โดยงานวิจัยใช้แนวคิดการท่องเที่ยวและการใช้พื้นที่เกษตรเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงทฤษฎีผู้ประกอบการเป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำวิจัย โดยมุ่งไปที่ศักยภาพของพื้นที่ คุณลักษณะและสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ถึงธุรกิจที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการจะเป็นผู้ประกอบการในอนาคต และการเสวนาด้านความรู้เชิงประกอบการ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการมีศักยภาพของพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ ด้านไร่ชาและการแพะของดอยปู่หมื่น ตั้งแต่การเริ่มปลูก เก็บเกี่ยว เชื้อสสู่กระบวนการผลิต จะถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์และจำหน่าย โดยสามารถทำเป็นแผนการทั้งเที่ยวระยะสั้น ครึ่งวัน โดยให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ร่วม ส่วนคุณลักษณะเด่นของ

¹ ผศ.ดร. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จ.เชียงใหม่ 50290

กลุ่มเป้าหมาย มีการมีความผู้พันและความรับผิดชอบในงาน ความมุ่งมั่น ใกล้เคียงกัน ใน
ขณะเดียวกัน กลุ่มเป้าหมายมีเครือข่ายที่จำกัดและขาดการชี้ชวน การชักชวน ซึ่งต้อง
ปรับปรุงอย่างเร่งด่วนเพื่อผลักดันให้เกิดการประกอบการและเพิ่มการเป็นผู้ประกอบการ
นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการ ต้องการการให้ความรู้พื้นฐานด้านบริหารธุรกิจ
เพื่อสร้างความมั่นใจในการเป็นผู้ประกอบการ

คำสำคัญ : ผู้ประกอบการ การท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจร ดอยปู่หมื่น
ไรชา

Project Title: Guidelines for Developing Entrepreneurs competency towards integrated conservative agricultural tourism in Doi Pha Hom Pok, Maeai, Chiangmai

Researcher: Pusanisa Thechatakerng¹

Project period : August 1, 2016 to September 30, 2017

Abstract

Doi Pu Muen, the second highest mountain of Thailand surrounded by community consisted of two villages; Christian and Buddhism and enriched by natural resource and agricultural area especially tea and coffee farm . Doi Pu Muen is believed to be able to develop as a new integrated conservative agricultural tourism destination to drive community economy. This study aims to revise the potential of the area as a new tourist destination and to develop entrepreneur competency. Focus group was used throughout the study, as well as in-depth interview with semi structure through target group which was consisted of community stake holder; leaders and its committee, local people agency, agency, NGO etc. The study shows the enriched natural resource with agricultural area in tea and coffee farm which could be promoted to be integrated conservative agricultural tourism. For the characteristics of entrepreneur, the results show that most of target group are take responsibility in their jobs, engrossed and commitment. However, the study demonstrates that they have had limited network and ability to persuade which need to be improved.

Keyword: entrepreneur integrated conservative agricultural tourism, Doi Phu Muen, Chiangmai

¹ Asst.Prof.Dr. Faculty of Business, Maejo University, Chiang Mai, Thailand 50290

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อโลก จุดเริ่มต้น คำว่า “การท่องเที่ยว” จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวจึงเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในปัจจุบันการท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจที่กว้างขวาง ความหมายของการท่องเที่ยวนั้นอาจสรุปได้ในเงื่อนไข 3 ประการ คือ ประการแรก ต้องเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว ประการที่สอง ต้องเดินทางไปด้วยความสมัครใจ และประการสุดท้ายเดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดๆก็ได้ ที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ (วรรณ วลัยวานิช, 2539)

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นส่วนสนับสนุนผลักดันให้ประเทศ มีการเติบโตในทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมากและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังส่งผลให้เกิดประโยชน์ด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญ ที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นลำดับต้นๆ โดยเฉพาะการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ที่ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้เก็บมาประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ขายเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสรุปได้ว่าบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552)

การเกษตรของประเทศไทยมีองค์ประกอบที่หลากหลายเกษตรกรมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อผลผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพบนพื้นฐานบนพื้นฐานของภูมิปัญญา

ท้องถิ่น จึงเป็นการผลักดันผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้ในการส่งออกสู่ระดับโลกได้อย่างภาคภูมิใจนอกจากนี้การเกษตรสามารถปรับรูปแบบให้มีการบริการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบของเกษตรเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสระบบการผลิตจนถึงการเก็บเกี่ยวอย่างใกล้ชิด ซึ่งจะทำให้การพัฒนาด้านการเกษตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันเศรษฐกิจในประเทศส่งผลกระทบในทุกๆ ด้าน รวมทั้งด้านการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประชากรที่ได้รับผลกระทบโดยตรงของปัญหาเศรษฐกิจนี้ เกษตรกรจึงมีรายได้ที่ลดลง จึงต้องมีวิธีการแก้ปัญหาเพื่อสร้างรายได้จากอาชีพเสริมทางเลือกอื่นโดยการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งได้มีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2555-2559 เพื่อมุ่งฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน และเพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จากการท่องเที่ยว อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยน้อมนำแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาใช้ในการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่สร้างทั้งรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม สอดคล้องกับการวางแผนพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่ 2554 – 2557 ด้านการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเชียงใหม่ให้เป็นนครแห่งวัฒนธรรมล้านนา น่านอยู่ น่านเที่ยว ทั้งยังถือเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง และสามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว (Tourism Hub) เชิงอนุรักษ์ของภูมิภาค เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และยังมีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น โดยสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนให้สามารถช่วยกันอนุรักษ์ และรักษาไว้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2555)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่ดำเนินการควบคู่ไปกับยุทธศาสตร์ด้านอื่นๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรเกษตร เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ให้เป็นที่ตั้งดูตู่ทางการท่องเที่ยวในรูปแบบให้การศึกษาด้านการผลิตที่ครบวงจร การจัดการสิ่งแวดล้อมทางด้านเกษตร เพื่อสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวเกษตรกรในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกจากนั้นเพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวช่วยลดความต้องการของเกษตรกรในการใช้พื้นที่อนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นเป็นกิจกรรมหนึ่งในการฟื้นฟู

ทรัพยากรเกษตรและจัดสรรประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาที่การเกษตรยังเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบท

ดอยปู่หมื่น ตำบลแม่สาว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหนึ่งในดอยสำคัญอีกแห่งหนึ่งในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก ทางด้านการท่องเที่ยวดอยปู่หมื่น ถือว่ามีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ มีวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของชนเผ่าที่สืบทอดมา ของฝากยอดนิยมของดอยปู่หมื่นคือ ใบชาที่ถูกอัดเป็นก้อนกลมๆ แข็ง และน้ำผึ้งป่า เพราะอาชีพหลักของคนในชุมชนคือ การทำเกษตรกรรม และในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยเดินทางเข้ามาสัมผัสการใช้ชีวิตกลมกลืนกับวิถีชีวิตแบบชนเผ่า นับว่าเป็นจุดเด่นที่สำคัญ ปัจจุบันดอยปู่หมื่นยังไม่ถือเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากนัก ในช่วงที่ผ่านมามีการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเชิงอนุรักษ์สามารถสร้างรายได้ให้คนในชุมชนได้บ้าง โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเปิดรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเข้ามาสัมผัสการใช้ชีวิตแบบชนเผ่าและต้องการอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติเข้ามาท่องเที่ยวได้ โดยการท่องเที่ยวนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจะต้องเป็นไปตามกฎ ระเบียบของกรมอุทยานฯ

ดังนั้นเพื่อให้ พื้นที่เป้าหมายมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ รวมถึงมีการกระจายรายได้อย่างยุติธรรมแก่ชุมชนอย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสร้างความร่วมมือของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจศักยภาพพื้นที่ที่สามารถสร้างรายได้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้เพื่อเป็นการสร้างรายได้แก่คนในพื้นที่โดยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดรายได้ การเป็นผู้ประกอบการจึงมีความสำคัญ (ภูษณิศ เทชเถกิง 2555 2556 2557 2558) ผู้ประกอบการถือว่าเป็นผู้ขับเคลื่อนธุรกิจรายใหม่ที่สำคัญ ในการสร้างงานเพิ่มขึ้นและ สนับสนุนให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น(Thechatakerng, 2012, 2009; Jansen et al. 2004; Van Stel and Carree, 2002) ผู้ประกอบการสามารถนิยามได้ในหลายๆความหมาย เช่น เป็นผู้ประสานแหล่งผลิตในที่ต่างๆ หรือเป็นผู้ที่ตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เป็นนักคิดค้น เป็นผู้เติมเต็มในช่องว่างทางธุรกิจต่างๆ รวมถึง เติมเต็มสิ่งต่างๆให้สมบูรณ์ (Nafziger, 1997 and 2006)

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้ประกอบการหมายถึงผู้ที่สามารถตัดสินใจจัดตั้งธุรกิจได้และสามารถสร้างรายได้โดยเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมถึงผู้สร้างงานและโอกาส

จากความสำคัญดังกล่าวงานวิจัยนี้ได้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะการสร้างผู้ประกอบการ โดยตรวจสอบคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ผู้มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนดอยปู่หมื่น ถึงจุดเด่นจุดด้อยสมรรถนะต่างๆ จากนั้นจึงใช้การเสวนาความรู้เพื่อสร้างการเป็นผู้ประกอบการที่สามารถดำเนินธุรกิจเองได้เป็นอย่างดี ภายใต้สถานการณ์ที่มีการแข่งขันสูงในปัจจุบัน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งไปที่กลุ่มเป้าหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้น บนดอยปู่หมื่น จังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนในชุมชน ให้เป็นผู้ประกอบการท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว ให้มีความรู้ในด้านอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะเดียวกันได้รู้จักใช้ธรรมชาติให้ได้ประโยชน์อย่างสูงสุด โดยเฉพาะด้านการเกษตรดังนั้นการทำวิจัยในด้านการพัฒนาผู้ประกอบการ ยังมีความสำคัญและจำเป็นมากสำหรับหน่วยงานระดับมหาวิทยาลัย เพราะเป็นการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและมหาวิทยาลัย ให้สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนบริการวิชาการให้กับชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับหน่วยงานทางวิชาการระดับมหาวิทยาลัย และยังจะช่วยยกระดับการเกษตรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบวงจร: ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการใหม่หรือที่มีอยู่ในพื้นที่ ให้มีความสามารถในการแข่งขันได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อมูลพื้นฐานการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้าน
ท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบวงจร: ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก อำเภอแม่
ฮ้าย จังหวัดเชียงใหม่ คาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับนั้นจะเกิดกับหน่วยงานและบุคคลดังต่อไปนี้

1. ได้แนวทางการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบวงจร: ดอยปู่
หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก อำเภอแม่ฮ้าย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการวาง
ยุทธศาสตร์การพัฒนา และการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ของดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่ม
ปก อำเภอแม่ฮ้าย จังหวัดเชียงใหม่
2. ได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเกษตร
เชิงอนุรักษ์ครบวงจร: ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก อำเภอแม่ฮ้าย จังหวัด
เชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ
ท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบวงจร ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก อำเภอแม่
ฮ้าย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บริเวณหมู่บ้านปู่หมื่นพุทธ และหมู่บ้านปู่หมื่น
คริสต์ โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน เนื่องจากงบประมาณจำกัด งานวิจัยนี้
จึงมุ่งเน้นไปยังตัวแทนผู้ประกอบการจากชุมชน/ท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นและ/หน่วยงาน
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ราย เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแนวทางการพัฒนา
โดยใช้ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่ เดือน เดือนพฤศจิกายน 2559 ถึง เดือนสิงหาคม 2560

นิยามศัพท์

การสร้างการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง กลุ่มผู้ประกอบการเป้าหมายที่ผ่านการค้นหา วิเคราะห์ ประเมิน ตามกระบวนการตามทฤษฎีของ Collins & moore และ McClelland จนเกิดความมั่นใจ มีแนวคิดที่จะเป็นผู้ประกอบการ ที่ประกอบการในธุรกิจที่เหมาะสมกับลักษณะคุณลักษณะสมรรถนะและโอกาสของตนเองในอนาคต ในดอยปู้หมื่น อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร เป็นการท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมตั้งแต่การเริ่มต้นปลูกหรือพื้นที่เพาะปลูกทางการเกษตร การเก็บเกี่ยว การผลิตรวมถึงการจำหน่าย ในสถานที่แหล่งการเกษตร ในงานวิจัยนี้หมายถึงไร่นาและกาแฟบนดอยปู้หมื่น

บทที่ 2

ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎี

งานวิจัยนี้จะใช้ทฤษฎีการประกอบการ ในการศึกษาต่อไปนี้

ก. ทฤษฎีการประกอบการและหลักการของการบริหารธุรกิจขนาดย่อม

ผู้ประกอบการ เป็นบุคคลที่จัดตั้งธุรกิจใหม่ โดยเผชิญกับความเสี่ยงและความไม่แน่นอนทางธุรกิจ เพื่อแสวงหาผลกำไรและความเติบโต มุ่งหาความต้องการของตลาดเพื่อสนองความต้องการโดยมีจุดมุ่งหมาย ที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงอนาคต นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุโอกาส ผู้ประกอบการเป็นสาระสำคัญของกระบวนการตลาดและผู้ประกอบการสร้างการดำเนินการตลาด ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสร้างผลกำไร ในขณะที่ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะสร้างความสูญเสีย "กำไร"เป็นส่วนเกินโดยที่ รายได้เกินค่าใช้จ่ายทั้งหมดและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง "ขาดทุน" เป็นส่วนเกินโดยที่ค่าใช้จ่ายและค่าใช้จ่ายเกินรายได้ ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จการทำนายอนาคตได้แม่นยำมากขึ้นกว่าที่ทำโดยผู้อื่นเพื่อให้หลังจากที่ผู้ประกอบการจะดำเนินการโอกาสที่เขาเสนอให้กับลูกค้าจะดีกว่า (จากมุมมองของลูกค้า) เพื่อโอกาสอื่น ๆ ของลูกค้าที่มีการเสนอโดย คนอื่น ๆ (Wood, 2005; Lichtenstein et al., 2004) อาจพิจารณาลักษณะผู้ประกอบการจากพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนี้ เช่น **มีความคิดสร้างสรรค์** (Creative) ในการเริ่มต้นธุรกิจ กล่าวคือ เป็นคนที่มองเห็น โอกาสและช่องทางในการสร้างธุรกิจขึ้นมาภายใต้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ **เรียนรู้หรือสร้างนวัตกรรม** (Innovation) ของการดำเนินธุรกิจ อันจะก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ หรือบริการรูปแบบใหม่ ๆ รวมถึงกระบวนการผลิต การตลาด และการจัดการทรัพยากร เป็นต้น **ยอมรับความเสี่ยง** (Risk) อันอาจจะเกิดขึ้นจากการขาดทุนหรือล้มเหลวในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีความเป็นนักเสี่ยงอย่างมีหลักการ คือตัดสินใจอย่างฉับไว และรอบคอบด้วยข้อมูลที่เชื่อถือได้ **มีความสามารถในการจัดการทั่วไป** (General management) ทั้งด้านการกำหนดแนวทางของธุรกิจและการจัดสรรทรัพยากร **และมีความมุ่งมั่นในการ**

ดำเนิงาน (Performance intention) เพื่อสร้างความเจริญเติบโต และกำไรจากการดำเนินธุรกิจ

ผู้ประกอบการชุมชน ก่อนที่จะอธิบายถึงผู้ประกอบการชุมชน จะต้องพูดถึงสิ่งที่เป็น ชุมชนผู้ประกอบการ อันดับแรกต้องกำหนด"ผู้ประกอบการ" (Klein , 1977, p. 9) ลักษณะผู้ประกอบการ แบ่งเป็นสองคุณลักษณะที่สำคัญ โดยเป็นคนที่มีการกระทำเป็นนายหน้า สามารถบูรณาการระหว่างสิ่งที่เป็นที่พึงปรารถนาในมุมมองทางเศรษฐกิจ และสิ่งที่เป็นไปได้จากเทคโนโลยี [เช่นการดำเนินงาน] กระบวนการผู้ประกอบการจะนำ : โอกาสและนวัตกรรม มาสร้างหรือหาประโยชน์จากโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ผ่านทางนวัตกรรม โดยการหาทางออกใหม่เพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่หรือโดยการเชื่อมต่อการแก้ปัญหาที่มีอยู่ เพื่อสร้างความต้องการหรือหาโอกาสใหม่ (Lichtenstein & Lyons, 1996) ผู้ประกอบการชุมชนมีพฤติกรรมที่โดดเด่นสามารถจับโอกาสทางการตลาดใหม่ เพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจจากธุรกิจที่มีอยู่ภายในชุมชน (Wood, 2005) สองมีกลุ่มของผู้ประกอบการที่อยู่ในชุมชนที่อาศัยความสัมพันธ์ของเครือข่ายชุมชนเพื่อหาความรู้และใช้เป็นแหล่งข้อมูล เพื่อการเจริญเติบโตของกิจการตนเอง และจะเป็นชุมชนในการพัฒนาผู้ประกอบการและกิจการของตนเอง (Leon, 2002) สาม ชุมชนมีทั้งที่เป็นผู้ประกอบการและไม่เป็น ชุมชนจะเปิดให้มีการเปลี่ยนแปลงและการลงทุนในเงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการวัฒนธรรม โดยสมาชิกต่างๆของชุมชนให้การสนับสนุนกระบวนการผู้ประกอบการ เช่นการทำเงินกู้ยืมจากธนาคารเพื่อ ลงทุน ผ่านกฎหมายที่สนับสนุนสมาชิกใหม่และรวมไว้ในเครือข่ายทางสังคมและเศรษฐกิจ ฯลฯ หากพื้นที่นั้นมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้ การจะเป็นผู้ประกอบการโดยการจะทำได้นั้นจะต้องมีปัจจัยทางด้าน ต่างๆ ที่จะผลักดันเช่น ลักษณะของตัวเอง (Thechatakerng & Rungkrit, 2013) ทุนสังคม ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยการสร้างผู้ประกอบการต้องใช้วิธีดำเนินการในหลายรูปแบบแนวทางในการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการรายใหม่ (Thechatakerng & Potasin, 2013)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ

การประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ เป็นคำที่มีความหมายกว้างและยังมีคำเรียกกิจการงานที่มีลักษณะงานที่คล้ายคลึงกันนี้อีก ได้แก่คำว่าอาชีพส่วนตัว และคำว่า การประกอบธุรกิจขนาดย่อม ความหมายที่มักจะเข้าใจกันโดยทั่วไปมักจะหมายถึง อาชีพที่เป็นนายจ้างของตนเอง มีความเป็นอิสระ ไม่เป็นลูกจ้างรับเงินเดือนจากนายจ้าง แต่ได้รับค่าตอบแทนจากกิจการของตนเอง สำหรับความหมายอย่างเป็นทางการที่ชัดเจนยังไม่มี การกำหนดไว้ (Freiling, 2007)

Lazear (2003) อธิบายว่าการประกอบธุรกิจนับเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่ผู้คาดหวังจะเข้าไปเป็นเจ้าของธุรกิจกำลังเผชิญอยู่คือ การทำให้เกิดผลสำเร็จจากการเข้าไปประกอบธุรกิจของตนเอง เรื่องนี้ส่งผลกระทบต่อจิตใจขั้นสุดท้ายที่จะเป็นผู้ประกอบการ โดยเป้าหมายต่างๆจะเป็นตัวกำหนดหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายที่จะเป็นผู้ประกอบการโดยเป้าหมายต่างๆจะเป็นตัวกำหนดหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจทางการบริหารในอนาคต และมาตรฐานที่ใช้สำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานของกิจการ คือ

1.กำไรและความมั่งคั่ง(Profit and Wealth)เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่งในการเข้าไปประกอบธุรกิจ คือ โอกาสที่จะได้กำไรและสะสมความมั่งคั่ง ผู้ที่คาดหวังจะเป็นผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากเชื่อในภายิตที่ว่า "ไม่มีทางที่จะร่ำรวยจากการทำงานให้ผู้อื่น" การเผชิญกับอนาคตที่ยังคงเป็นลูกจ้างซึ่งได้รับค่าจ้างเพิ่มขึ้นเพียงเพื่อให้ทันตามภาระเงินเพื่อเท่านั้นทำให้บุคคลเป็นจำนวนมากมองความเป็นเจ้าของธุรกิจด้วยความเข้าใจว่าเป็นวิธีการหนึ่งจากวิธีการที่มีอยู่ไม่มากนัก

2.ความพอใจส่วนบุคคล(Personal Satisfaction)การสร้างธุรกิจจากจุดเริ่มต้นหรือการรับช่วงกิจการที่ตกอยู่ในความมั่งคั่งและพลิกฟื้นให้ประสบความสำเร็จนั้นเป็นความพอใจส่วนบุคคลที่ยิ่งใหญ่

3.ความเกี่ยวข้องของครอบครัว(Family Involvement)สิ่งสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความพอใจส่วนบุคคลซึ่งบุคคลได้รับจากการเป็นเจ้าของธุรกิจก็คือ ข้อเท็จจริงที่ว่า

การเป็นเจ้าของธุรกิจจะเสนอโอกาสให้กับความเกี่ยวข้องของครอบครัวในเรื่องการมีส่วนร่วมในการขึ้นและลงของกิจการสามารถทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งขึ้นเป็นอย่างมาก

4.ความเป็นอิสระและอำนาจ(Independence and Power)การเป็นเจ้าของตนเองเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจเป็นพิเศษในการเข้าไปประกอบธุรกิจ ในบริษัทขนาดใหญ่ความสามารถที่จะเลือกเวลาทำงานได้ตามความพอใจหรือทำการตัดสินใจที่สำคัญๆและไม่ต้องไปรายงานผู้บังคับบัญชาถูกจำกัดอยู่กับบุคคลเพียงไม่กี่คนซึ่งมีตำแหน่งบริหารในระดับสูง

5.สถานภาพทางสังคม(Social Status)การเปลี่ยนมาเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดย่อมทำให้ต้องเปิดอาณาจักรของการติดต่อทางสังคมใหม่ทั้งหมด การเคลื่อนไหวจากการทำงานให้ผู้อื่นมาเป็นเจ้าของซึ่งเป็นผู้บริหารงานเอง มักก่อให้เกิดการติดต่อทางสังคมและความนับถือจากนักธุรกิจ ในธุรกิจขนาดใหญ่และขนาดเล็ก งานของหน่วยงานของรัฐเป็นจำนวนมากต้องอาศัยการสนับสนุนจากวงการธุรกิจ และจากการที่เจ้าของธุรกิจมีสถานภาพทางสังคม ผู้ประกอบการจะพบช่องทางที่จะเข้าถึงเหตุการณ์และองค์การที่แตกต่างกัน

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ

Collins & Moore (1964) อธิบายว่า ผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จประกอบไปด้วยคุณลักษณะในการเป็นผู้ประกอบการ(Personal Entrepreneurial Characteristics)หรือที่เรียกว่า PECs ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ศักยภาพ 10 คุณลักษณะดังนี้

1) ศักยภาพแห่งความสำเร็จ(Achievement Competencies)

- การแสวงหาโอกาส (Opportunity Seeking)
- ความมุ่งมั่น (Persistence)
- ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน (Commitment to Work Contract)
- ความกล้าเสี่ยง (Risk Taking)

2) ศักยภาพแห่งการวางแผน (Planning Competencies)

- การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting)
- การประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring)
- การแสวงหาข้อมูล (Information Seeking)

3) ศักยภาพแห่งอำนาจ (Power Competencies)

- การชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion and Networking)
- ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence)

คุณสมบัติของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม (Kirzner 1974 และ Collins & Moore, 1964) ที่มีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จควรประกอบไปด้วยคุณสมบัติอย่างน้อย 7 ประการดังนี้

1) เป็นนักแสวงหาโอกาส คนที่จะเป็นเจ้าแก้มใหม่จะต้องเป็นคนที่มีมองเห็นโอกาสต่างๆ ได้แม้อยู่ในภาวะวิกฤตโอกาสที่มองเห็นนั้นก็สมารถหยิบฉวยมาใช้ประโยชน์ได้ เหมาะกับความสามารถหรือความเชี่ยวชาญที่เราใช้อยู่ด้วย ไม่ใช่มองเห็นโอกาส แต่ไม่มีความสามารถก็ถือว่า “เสียของ”

2) ต้องเป็นนักเสี่ยง คือเป็นคนกล้าได้กล้าเสีย เมื่อได้เห็นโอกาสและพอมีความสามารถอยู่บ้างก็ต้องกล้าเสี่ยงที่จะลุยทำไปเลย ไม่ใช่จดๆจ้องๆ กล้าๆกลัวๆ รอจนมั่นใจก็ช้าเกินไป การเสียแล้วความเป็นนักเสี่ยงไม่ใช่ทำอย่างใจกล้าบ้าบิ่นไม่มีหลักการเลย

3) ต้องเป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม ความคิดริเริ่มหรือความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของเจ้าแก้มใหม่ เพื่อการผลิตสินค้าหรือบริการใหม่ๆ เขาสู่ตลาดที่มีสภาพการแข่งขันสูงมากอยู่แล้วในปัจจุบัน ความคิดฉีกแนวจากเดิม มักเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีดู ลูกค้าให้สนใจในผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ความคิดสร้างสรรค์อาจหมายถึงความเพื่องานด้วยก็ได้ แต่เป็น

ความเพ้อฝันที่เป็นไปได้ถูกทำให้สนใจในผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ความคิดสร้างสรรค์อาจหมายถึงความเพ้อฝันด้วยก็ได้ แต่เป็นความเพ้อฝันที่เป็นไปได้

4) ต้องเป็นคนที่ไม่ทอดง่าย ถ้าวางใหม่ต้องมีความอดทน มีความยืดหยุ่นเฉพาะในระยะเริ่มแรกของการสร้างตัวหรือสร้างธุรกิจใหม่ๆ ต้องเป็นคนที่มีความมีมานะและยืนหยัดต่อสู้แม้จะประสบความล้มเหลวเป็นระยะๆ ความไม่ทอดง่ายๆทำให้เราเป็นคนไม่ลังเลหรือจับจด และรู้จักกดดันใจเย็นพอที่จะรอคอยเก็บผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5) ต้องเป็นคนที่ใฝ่รู้อยู่เสมอ การเป็นคนที่ยึดการเรียนรู้อยู่เสมอทำให้เรามีความคิดสร้างสรรค์และเป็นผู้ที่ตื่นตัวตลอดเวลา มีความสนใจสิ่งรอบตัวจึงปรับเปลี่ยนตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วทันการณ์ การใฝ่รู้ยังทำให้เรารู้จักปรับปรุงงานต่างๆให้ดีขึ้นด้วย

6) ต้องเป็นคนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การมีจุดหมายในอนาคตที่ชัดเจนคือรู้ว่าจะไปไหนและมีแนวทางดำเนินการไปสู่จุดหมายนั้นอย่างชัดเจน ทำให้เราไม่เดินออกนอกเส้นทางอย่างสะเปะสะปะไร้ทิศทาง

7) ต้องมีเครือข่ายดี ถ้าวางใหม่ที่มีเครือข่ายดีหมายถึง มีเพื่อนฝูงมากมีคนช่วยชี้แนะช่วยสนับสนุนช่วยเหลือและมีแหล่งข้อมูลมากมาย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของความเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จหรือจะเกิดการประกอบการเกิดจากการเรียนรู้แบบเพาะหรือหล่อหลอมใฝ่หาฝึกฝน เพื่อการพัฒนาไปสู่คุณลักษณะที่ดี

การใช้ทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตมนุษย์มักเดินทางด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาที่อยู่อาศัยใหม่ หรือเพื่อการติดต่อซื้อขาย เผยแพร่ศาสนา รวมทั้งเดินทางเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศ ปัจจุบันการเดินทางเกิดขึ้นหลายวัตถุประสงค์หากเป็นการเดินทางท่องเที่ยว ผู้เดินทางมีความต้องการที่จะไปพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อการคลายเครียดและ

ความเพลิดเพลินใจ จากวัตถุประสงค์ของการเดินทางที่มากมายจึงมีคนให้คำนิยามของการท่องเที่ยวได้ดังต่อไปนี้

กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวตามความหมายขององค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ในปี พ.ศ. 2506 และได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว คือ “การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติ หรือการประชุม แต่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพ หลักฐาน หรือไปพำนักร้อยอย่างถาวร” พร้อมกับให้ประเทศสมาชิกใช้คำว่า “ผู้มาเยือน” (Visitors) แทนคำว่า “นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน” (Tourist)

ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) ที่ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเป็นการนันทนาการรูปแบบที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างที่มีการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งหมายถึงการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

Gee, Choy และ Makens (1984: 4) ให้ความหมายของการเดินทางไว้ว่า การเดินทางหมายถึง การออกจากสถานที่หนึ่งไปสู่สถานที่อื่นๆ เช่น การเดินทางออกจากบ้านปกติ หรือการเดินทางไปเพื่ออาศัยสถานที่อื่น

ปรีชา แดงโรจน์ (2544) ได้อ้างถึงคำนิยามการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติที่ได้จัดประชุมว่าด้วยเรื่องการเดินทางและการท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ไว้ว่าหมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขเกี่ยวข้องกันอยู่ 3 ประการ คือ (1) ต้องมีการเดินทาง (2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์ไปเยือน (3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง

McIntosh และ Goeldner (1986: 4) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าหมายถึง ผลของการปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ (การกระทำซึ่งกันและกัน) ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจ รัฐบาลและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน เป็นการดึงดูดใจและต้อนรับนักท่องเที่ยว และผู้มาเยือนอื่นๆ

จริญญา เจริญสุขใส และสุวัฒน์จุฑากรณ์ (2545: 72) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของบุคคล จากที่อยู่อาศัยปกติ ไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ที่เกี่ยวกับการหารายได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทาง (นักท่องเที่ยวที่มาเยือน) ธุรกิจและอุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้า และการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว

Mill (1990) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว คือ การจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจ การบริการ และการสร้างความพึงใจให้กับนักท่องเที่ยว

Davidson (1993) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว คือ การเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว ระยะเวลาสั้นๆเพื่อไปเยี่ยมญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่นๆ ทางด้านการท่องเที่ยว เช่น การพักผ่อน เล่นกีฬา การประชุม สัมมนา เป็นต้น

ศรัญญา วรากุลวิทย์ (2546: 2) กล่าวว่าการประชุมว่าด้วยการเดินทาง และการท่องเที่ยวที่องค์การท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว คือการเดินทางใดๆ ก็ตามที่เป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การเดินทางจากสถานที่อยู่อาศัยเป็นประจำไปยังสถานที่อื่นๆ เป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางนั้น ผู้เดินทางมีการเดินทางด้วยความสมัครใจมิใช่ถูกบังคับ
3. การเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เดินทางเพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (Components of Tourism)

การท่องเที่ยวจัดเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมใหญ่ที่สุดที่มีองค์ประกอบเป็นอุตสาหกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมจำนวนมาก

พะยอม ธรรมบุตร (เอกสารประกอบการสอบสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, 2549) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภทดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) นับเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญสูงที่สุด เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น ดอยอินทนนท์ ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพของเทือกเขาหิมาลัย หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง ซึ่งแสดงถึงความรุ่งเรือง ของอาณาจักรขอม ตลอดจนการท่องเที่ยวชนบท เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน

เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรมบ้านเชียง เป็นต้น

2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น สนามบิน ระบบคมนาคม ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมการขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย

3. ที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการต้อนรับ (Accommodation) ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท Bed&Breakfast เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรมประเภทต่างๆจะมีสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในระดับต่างกัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างกัน เช่น กัฏดาคร สระว่ายน้ำ บาร์ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า บิสซิเนสเซ็นเตอร์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ

4. กิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ (Tourist activities and Recreational activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเช่นกัน ในยุคปัจจุบัน ซึ่งการท่องเที่ยวได้หมายความว่าเพียงแต่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้นหากความสำคัญสำหรับผู้มาเยือน คือ การได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆได้แก่ การเดินป่าศึกษาระบบนิเวศเขตเส้นศูนย์สูตรในป่าดงดิบชื้น (Rainforest) การล่องแก่งในแม่น้ำท้องถิ่น การปีนหน้าผา การดำน้ำในรูปแบบ Scuba Diving หรือ Snorkeling การพายเรือแคนู ในบริเวณป่าชายเลน การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจน การร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

5. นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

- ลักษณะของนักท่องเที่ยว จำแนกออกเป็นตามลักษณะของเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เชื้อชาติหรือสัญชาติ

- การกระจายของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวจากทวีปต่างๆ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศมาก เช่น ยุโรป อเมริกา เอเชีย แอฟริกา และโอเชียเนีย

- กิจกรรมต่างๆ ของนักท่องเที่ยว เช่น เดินทางเข้ามาเที่ยว เพื่อการประชุม การพักผ่อนหย่อนใจการแข่งขันกีฬา การเจรจาธุรกิจ หรือเยี่ยมญาติ สำหรับประเทศไทยผู้ที่เดินทางเข้าประเทศมีจุดมุ่งหมายหลายอย่าง เช่น ท่องเที่ยว ธุรกิจ ประชุม ปฏิบัติการราชการและอื่นๆ

- การท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในฤดูใด
มาก ฤดูใดน้อย

- ทักษะคตินักท่องเที่ยว มีทัศนคติต่อประเทศที่ตนไปเที่ยว
มาอย่างไร

6. ข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลข่าวสารเป็นเอกสารเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แก่นักเที่ยว เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศมากยิ่งขึ้น เช่น หนังสือแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เช่น หนังสือแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว แผ่นพับ แผนที่ และเอกสารแนะนำต่างๆ ตัวอย่างเช่น

- การโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามา
มาเที่ยว เช่น รายการเทศกาลท่องเที่ยวของจังหวัดต่างๆ หรือเหตุการณ์การท่องเที่ยวแต่ละ
ภาค เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง แข่งเรือ เป็นต้น

- การส่งเสริมและให้ความรู้ใหม่ๆ โดยเผยแพร่เอกสารการนำ
เที่ยวแก่ชุมชน

- อบรมการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ เป็นการให้ความรู้แก่
บุคคลที่สนใจในอาชีพ การจ้ดนำเที่ยว และเพื่อให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว

- รายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จัดพิมพ์เป็น
เอกสารเผยแพร่ แก่นักท่องเที่ยว

- จัดทำแผนที่เส้นทางและแผนที่ท่องเที่ยวของสถานที่แต่ละ
แห่ง จัดพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่ เพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการเดินทางท่องเที่ยว

7. ส่วนประกอบอื่นๆ บริการเบ็ดเตล็ด (Ancillary) ได้แก่ ทั้งหมดที่มีให้
นักท่องเที่ยว อาทิ เช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน
ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา ฯลฯ

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็น การจัดการเพื่อให้มีรูปแบบและ
กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถทำให้มีนักท่องเที่ยวสนใจมาเยี่ยมชมเยือนสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น

อย่างสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์แบบดั้งเดิม รวมทั้งคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องมีการจัดการที่ดีเพื่อสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ให้ได้ยาวนานที่สุด(ராஹ்மான் கவுசுரியะ, 2549) อีกทั้งยังหมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากทุกฝ่ายโดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และความรักในทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้เกิดขึ้น(บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

ในงานวิจัยนี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่องโดยมีการปกป้องและสงวนรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้ยาวนานที่สุด โดยมีหลักการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนี้

ก. หลักการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในงานวิจัยนี้แบ่งเป็น 8 ขั้นตอนดังนี้ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) หมายถึงการ รู้จักวิธีการปรับปรุงเสริมสร้างและใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมและคงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมเอาไว้ให้มากที่สุดโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านประยุกต์ให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า การลดการบริโภคปริมาณการบริโภคที่มากเกินไปจนจำเป็นและลดปริมาณของเสีย(Reducing Over-consumption and Waste) เป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีการบริโภคอย่างเหมาะสมประกอบกับการออกแบบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้สามารถใช้ได้ยาวนานเพื่อช่วยลดการเกิดของเสียที่เกิดจากการบริโภคของนักท่องเที่ยว การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม (Maintain Diversity) เป็นการวางแผนเพื่อให้มีการรักษาและส่งเสริมทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีกิจกรรมและคุณค่าทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้นซึ่งจะเป็นการช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นได้ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) เป็นการประสานแผนการพัฒนากับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มขึ้น การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น (Supporting Local Economy) เป็นการสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวมากขึ้น การมี

ส่วนร่วมของท้องถิ่นกับเครือข่ายการท่องเที่ยว (Involving Local Communities) เพื่อทำให้เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวได้ การปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ (Consulting Stakeholders and the Public) เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือถึงการเพิ่มศักยภาพและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการที่ดีขึ้นได้ การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) เป็นการทำให้พนักงานมีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นได้ และ การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม (Marketing Tourism Responsibly) เป็นการจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวข่าวสารการบริการการขาย ซึ่งอาจจัดทำในรูปสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวที่เป็นเอกสารแผ่นพับ หนังสือคู่มือวิดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น การวิจัย ประเมินผลและติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ (Undertaking Research) ทำให้ได้ข้อมูลและสามารถนำผลที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้ (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2549)

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ ดังนี้

The Common wealth Department of Tourism ให้ความหมายว่า เป็นการท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน ครอบคลุมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น การปันผลประโยชน์ต่างๆ กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาริเริ่มและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรู้ความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับ Hector Ceballos-Lascurain (1991) จากสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural resources หรือ IUCN) ซึ่งเป็นบุคคลแรกๆ ที่ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับ

การเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชมศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินกับทัศนียภาพพืชพรรณและสัตว์ป่า รวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเท่านั้น

The Ecotourism Society กล่าวว่า การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

Ceballos Lascurain กล่าวว่า เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยไม่ให้เกิดการรบกวนหรือทำความเสียหายแก่ธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

Elizabeth Boo ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึงการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบโดยไม่ก่อให้เกิดกระบวนการความเสียหายแก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยมุ่งเน้นศึกษาเพื่อชื่นชมทัศนียภาพพรรณพืช รวมทั้งลักษณะทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งยังช่วยสร้าง เศรษฐกิจที่จะส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและท้องถิ่นด้วยแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อิศรัฏฐ์ รินโธสง และคณะ (2552) ได้พูดถึงนักวิชาการหลายท่านว่า ได้แสดงความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ควรจะมีหลักการต่างๆ ที่สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย ขยะ ตลอดจนการคมนาคม
2. ก่อให้เกิดประโยชน์ในระยะยาวแก่ทรัพยากรชุมชนในท้องถิ่น และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเอง ส่วนหนึ่งของรายได้ควรย้อนไปสู่การอนุรักษ์
3. การเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมี

ความรับผิดชอบทั้งด้านคุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

4. ในการสร้างหรือการจัดการใดๆ ควรยอมรับในข้อจำกัดจากสภาพแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะที่เป็นอยู่ หากมีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงควรเป็นไปเพื่อให้ทัศนียภาพของท้องถิ่นดีขึ้น ตลอดจนการลงทุนทางด้านการท่องเที่ยวก็เป็นไปเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น ไม่พึ่งพาการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งเป็นการลดการไหลออกและรายได้ไปยังต่างประเทศ

5. ในการวางแผนตัดสินใจ และดำเนินงานตลอดจนการควบคุมควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุดมิใช่เป็นเพียงเป้าหมายของการท่องเที่ยว และให้บุคคลภายนอกมาคิดและตัดสินใจเพียงฝ่ายเดียว เพราะจะไม่เป็นไปตามความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

6. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพยั่งยืนหรือไม่เพียงใด การทำธุรกิจโดยมุ่งทำกำไรสูงสุดในระยะสั้น เป็นการทุบหม้อข้าวตัวเอง อย่างไรก็ตามบริษัทท่องเที่ยวก็สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวได้ตราบนานเท่านาน ถ้ามีการจัดทำธุรกิจที่ถูกต้องเหมาะสม นับตั้งแต่การใช้วัสดุที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ การมีมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ในระบบนิเวศน์ และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง การให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นจุดหมายปลายทางก่อนที่จะไปถึง ทั้งในรูปของภาพยนตร์ในเครื่องบิน เทปบันทึกเสียง และเอกสารเผยแพร่

7. มีการจัดการและควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และไม่เกินขีดความสามารถของชุมชนในท้องถิ่น และระบบนิเวศน์ของแหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ อีกทั้งมีนักท่องเที่ยวสม่ำเสมอตลอดทั้งปีไม่ใช่มีเฉพาะฤดูกาล เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมนี้

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (2554) ได้กล่าวว่า หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีหลักการที่สำคัญ คือ

1. จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด ไม่ถูกทำลายไป

2. กระตุ้นจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้พยายามดูแลรักษาและปกป้องทรัพยากร การท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยไม่กระทำการใดๆที่เป็นผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวเพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน

3. ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของ แหล่งท่องเที่ยวที่ตนเดินทางเข้าไปเยือน และให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเป็นมรดกตกทอด ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้คงสภาพที่ดีต่อไป นานๆ

หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สรุปได้ว่าการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวและคนในชุมชนตระหนักถึงการดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism)

- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ และมีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาคมในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural & Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมมีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษา สภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ดูผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาคมในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สายสุนีย์ สิงห์ทัศน์ (2555) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กล่าวว่ามี 3 ประการ คือ

1. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติและระบบนิเวศได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะเสื่อมโทรมลงหรือถูกทำลายลงก็มีอยู่สูง การให้ความรู้ความเข้าใจ หรือการสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรกโดยตรง เพราะนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ และสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำหาย

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพราะการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่นๆ เป็นต้น

องค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีองค์ประกอบสำคัญคือการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องนั้นจำเป็นต้องมีจิตสำนึกในการดูแลอนุรักษ์รวมทั้งรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวอย่างจริงจังของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การใช้ทรัพยากรเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กิจกรรมและทรัพยากรเกษตรเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนายังคงพึ่งพาภาคเกษตรเป็นหลักดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศที่กำลังพัฒนาจึงเกี่ยวข้องกับการเกษตรเป็นอย่างยิ่งการพักดินที่สำคัญที่ทำให้การเกษตรเข้ามาเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดจากการประชุมสุดยอด สิ่งแวดล้อมโลกหรือ "Earth summit" เมื่อปี 2535 พักดินให้เกิดกระแสการพัฒนาการ

ท่องเที่ยว 3 ประการได้แก่ ความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้และความต้องการพัฒนาคน กระแสการท่องเที่ยวดังกล่าวมีผลต่อการปรับตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลก กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่มีชื่อเรียกที่หลากหลาย เช่น Green Tourism, Bio tourism, Sustainable Tourism, Conservation Tourism, Responsible Tourism, และ Ecotourism เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านี้หากจำแนก ตามตามลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งเป็นสี่ กลุ่มดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร,2547)

1. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล,การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และประเพณีการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตในชนบท
3. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงการดูแลสุขภาพ,การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษา และศาสนาการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาชาติพันธุ์/มานุษยวิทยา,การท่องเที่ยวเชิงกีฬา,การท่องเที่ยวแบบผจญภัย,การท่องเที่ยวแบบพักอาศัยในครอบครัว,การท่องเที่ยวแบบยาวนาน และการท่องเที่ยวที่มากับการประชุม การให้รางวัล การตกลงทำสัญญาหรือนิติกรรม
4. การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านเกษตรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ด้านเกษตร

กล่าวได้ว่าการจำแนกรูปแบบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวข้างต้นมีการท่องเที่ยวหลายรูปแบบ ที่เกี่ยวข้องกันกับการใช้ทรัพยากรเกษตรทั้งทางตรง เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและทางอ้อม ที่เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งเกษตรกรรม ทั้งผลผลิตและวัฒนธรรมเกษตรเช่นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านชนบทที่เป็นแหล่งเกษตร หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เป็นปัจจัยการผลิตทางการเกษตร

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถจำแนกเป็น 2 ลักษณะใหญ่คือฟาร์มเกษตรซึ่งต่อมามีการพัฒนาหรือดำเนินกิจกรรมอื่นๆเพิ่มขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว และต้องการเพียงเป็นรายได้เสริมจากการเกษตรเท่านั้น และฟาร์มเกษตรที่พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือการสร้างฟาร์ม เพื่อวัตถุประสงค์การ

ท่องเที่ยวโดยตรง ฟาร์มท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agritourist farm) มีความแตกต่างกับฟาร์มเกษตร (Agricultural farm) กล่าวคือ ฟาร์มท่องเที่ยวเชิงเกษตรนำเสนอกิจกรรมใหม่ๆ นอกเหนือจากการเกษตรที่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวฟาร์มลักษณะนี้จะจัดเตรียมสินค้าและบริการทางการเกษตรสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะมีความแตกต่างไปตามลักษณะฟาร์มนั้น ฟาร์มท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังต้องจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวในขนาดที่ฟาร์มเกษตรจากมุ่งในเรื่องผลผลิตทางการเกษตรโดยไม่จำเป็นต้องจัดที่พักภายในฟาร์ม นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างในเรื่องเป้าหมายของการใช้ดินความเข้มข้นของผลผลิตการจัดการ แรงงานเกษตรและการรักษาสีแวดล้อม โดยที่ฟาร์มเกษตรจะมีเป้าหมายระยะยาวในเรื่องผลกำไรจากผลผลิตที่เข้มข้นหรือใช้ดินให้เกิดผลผลิตสูงสุด ในขนาดที่ฟาร์มท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะใช้ดินเพื่อการเกษตรในกิจกรรม อื่นด้วยเช่น ที่จอดรถ สนามหญ้า สวนดอกไม้เพื่อสร้างความสวยงามของพื้นที่ในเชิงการท่องเที่ยว นอกจากนั้นฟาร์มเกษตรจะเน้นสร้างผลผลิตทางการเกษตรชนิดใดชนิดหนึ่งให้ผลตอบแทนสูง ซึ่งมีการใช้ปุ๋ยปริมาณที่มากในขนาดที่ฟาร์มท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะมีกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลายเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและยังมีการชะลอการเร่งผลผลิตจะเน้นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากระบบเกษตรลักษณะนี้เป็นความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แนวคิดด้านการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นคำหลักคำหนึ่งที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบันทั้งด้านวิชาการและในหน่วยราชการโดยถูกนำมาใช้ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมา นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันไปตามความหมายในเชิงจิตวิทยา การมีส่วนร่วมนั้นเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (อโนทัย เพียรคงชล, 2540 : 23) ปัจจุบันหลายฝ่ายยอมรับว่าการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนา เพราะหมายถึงการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันรวมถึง ร่วมมือร่วมใจในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความสนใจในการดำเนินการร่วมกันในการทำงาน

ลิส (Lisk, 1985 อ้างถึงใน ปรีดา เจษฎารามกุล, 2550, หน้า 24) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของการเชื่อใจและการยอมรับตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วม

ของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสังเกตได้จากระดับความพึงพอใจระดับความไว้วางใจ และต้องครอบคลุมทัศนคติความคาดหวังและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

วิลเลียม (Erwin, 1976) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการมีส่วนร่วมเป็น กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างเข้มข้นกับประชาชนใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก่ไขร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุน ติดตาม การปฏิบัติงานขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

เฮด แฟร์ไชลด์ และคณะ (Fairchild, et. al., 1964 อ้างถึงใน ทานตะวัน อินทร์จันทร์, 2546 หน้า 19) ได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมร่วมกันหรือการเข้ามามีส่วนติดต่อสัมพันธ์ กันและอาจหมายถึงสถานการณ์ทางสังคมด้วยก็ได้

สมชิต ชันขวา (2544: 21) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การ ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจโดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วง เวลาและลำดับการที่ทรงประสิทธิภาพ คือ ถูกจังหวะและเวลาที่เหมาะสมกับทั้งกระทำการ งานดังกล่าวด้วยความรู้สึกผูกพันให้ประจักษ์ว่าเชื่อถือไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของ การเสริมสร้างพลังการทำงานกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างและ สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วน ร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนา

ความเป็นชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ ร่วมกันมีอุดมคติร่วมกัน หรือความเชื่อถือร่วมกันในบางเรื่องมีการติดต่อสื่อสารกัน มีเรื่อง จิตใจเข้ามาด้วยมีความรักมีมิตรภาพ มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำในการปฏิบัติบางสิ่ง บางอย่างจะเรื่องใดก็ตาม และมีการจัดสรรความหมายของ “ความเป็นชุมชน” นั้นมากกว่า “การรู้สึกสังกัด” ในท้องที่เดียวกันเพราะยังเป็นเรื่องของภูมิสัมพันธ์สนทนาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นระหว่างกันและกัน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ หรือ ผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนามีสหิธิในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาซึ่งพอจะสรุปได้ ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนได้มีโอกาสรวมกลุ่มเพื่อกำหนดทิศทาง ของกิจกรรมการพัฒนาการแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจ และการประสานความรับผิดชอบส่งผล ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ และลดผลกระทบจากการพัฒนา

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 368, 1159) ได้อธิบายสังคมกับชุมชนว่า สังคม (Society) คือคนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน ส่วนคำว่า “ชุมชน” (Community) พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาได้ให้ความหมายไว้ 3 แนวดังนี้ คือ

1. กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะสังคมแต่มีขนาดเล็กกว่า และมีความสนใจร่วมกันที่ประสานกันในวงแคบ
2. เขตพื้นที่ระดับความคุ้นเคยการติดต่อระหว่างบุคคลตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้านชุมชนมีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคมแต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสร้างสรรค์ใกล้ชิดกว่า และมีความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่าอาจมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา
3. ความรู้สึกและทัศนคติทั้งมวลที่ผูกพันปัจเจกบุคคลให้รวมเข้าเป็นกลุ่มจากความหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับ Poplin (1972: 3) ที่กล่าวว่า “ชุมชน” เป็นคำที่ใช้เกี่ยวกับการรวมตัวกันของหน่วยสังคมและการอยู่อาศัยที่ขึ้นอยู่กับขนาดของกลุ่มโดยใช้คำเรียกที่แตกต่างกันออกไปเช่น ละแวกบ้าน หมู่บ้าน เมือง นคร และมหานคร เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของสังคมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการพัฒนาชนบทแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สำคัญ คือการมีส่วนร่วมเป็นสิทธิ (Right) เป็นเอกสิทธิ (Privilege) ทั้งสิทธิและเอกสิทธิต้องได้รับการเคารพและให้เกียรติไม่ถูกบังคับ และครอบงำมีความเป็นประชาธิปไตย เป็นการทำงานเป็นกลุ่มเกิดผลของพฤติกรรมรวมกลุ่มแสดงพฤติกรรมในเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่มการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ประชาชนต้องสามารถเรียนรู้ได้ ถูกสอนได้ ถูกแนะนำได้ ไม่ทำเพื่อประโยชน์ของใครคนใดคนหนึ่งแต่เป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนของตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคมซึ่งการเราให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นผู้ดำเนินงานจะต้องมีความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคลเพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

การทำงานแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับบุคคล และองค์กรหลายประเภทตามลักษณะงานโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้ร่วมงานทุกฝ่ายต้องมีอุดมการณ์ เป้าหมายวัตถุประสงค์ และมีผลประโยชน์ร่วมกัน (ศิริภรณ์ ภิญญูโชติ, 2549: 36) การมีส่วนร่วมประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนจะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิตทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่ต้องใช้

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาโดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ แรงงานเงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงานการใช้ทรัพยากร การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุและจิตใจโดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคมการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และช่วงดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการลงมือทำเอง ได้แก่ การสนับสนุนทรัพยากรการร่วมบริหารร่วมแรง และร่วมใจการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ทั้งประโยชน์ทางใจและทางวัตถุ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การตรวจสอบควบคุมการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด (เดโช แสนภักดี, 2546 : 32 - 33)

แนวคิดทฤษฎีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้นมีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2529) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพ หรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต

2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภคปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบันได้แก่ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของ (จารุณี กลิ่นดีปสี, 2541) โดยต้องครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะ หรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวก ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพของเส้นทาง ฤดูกาล ระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้น

2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ในการเข้าถึง เช่น ถนน ไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว ไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับการจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านกิจกรรม และกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของ

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่า องค์การท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจ หรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยว ในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ทั้งนี้ในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในการศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ ก่อนที่จะวางแผนพัฒนาหรือส่งเสริมใดๆ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพ

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542) แบ่งองค์ประกอบที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพ ของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ปัจจัยจุดใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวนั้นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลายๆ ด้าน เช่น ความต้องการในด้านความสงบ ในการพักผ่อน ความสนุกสนาน การหาประสบการณ์ ซึ่งปัจจัยจุดใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ ปัจจัยจุดใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยจุดใจในด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยจุดใจทางด้านการกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจจากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์ ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ภัยธรรมชาติ และการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐาน ด้านที่พักและอาหาร การสื่อความหมาย ข้อมูลข่าวสาร การให้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจน สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคม ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำ การระบายน้ำ การกำจัดขยะ ตลอดจนระบบการสื่อสารโทรคมนาคม

สรุปได้ว่าศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่เอื้ออำนวย ต่อการพัฒนา การปรับปรุง หรือการทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง รวมถึงความน่าสนใจของท้องถิ่นนั้น ว่ามีเพียงพอที่จะดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นหรือไม่ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพขององค์กรจากความพร้อมหรือ

ความสามารถในการบริหารจัดการ ทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรต่างๆ ตลอดจนระบบบริหารจัดการ ได้แก่ โครงสร้างขององค์กร, บุคลากร,งบประมาณ, วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนวิทยาการหรือเทคโนโลยี ที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยลักษณะนี้ Thechatakermg (2009) ได้อธิบายความสำคัญต่อการประกอบการและการเป็นผู้ประกอบการ ลักษณะของผู้ประกอบการ และการทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จด้านรายได้ด้วยการนำกลยุทธ์นวัตกรรมมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถนำมาปรับให้เข้ากับ การประกอบการชุมชนซึ่งสร้างผลแก่ตนเองและคนในชุมชน และเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ อย่างมีคุณค่าเชิงอนุรักษ์ (Anitnori & Bray, 2004)

ได้มีผู้วิจัย เกี่ยวกับผู้ประกอบการ มากมายโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว (Freiling, 2008; Baum et Al., 2007; Shepherd & Wiklund, 2005; Robinson, 2004; Bird, 1992; Barreto, Humberto, 1989; Collins and Moore, 1970) หรือแม้แต่ในประเทศที่กำลังพัฒนาเช่นประเทศไทย ก็ได้มีนักวิจัยหลายท่าน (Potasin &Thechatakermg, 2014, Thechatakermg, 2013, 2012, 2009; อมรรัตน์ วิริยะพงษ์ 2551; พัชญาภรณ์ พุ่มไพศาลชัย 2549ว ภาสกร แซ่มประเสริฐ 2548; อัญฐพล เชื้อนคำ 2548; ชมพูนุท จาริบุรณภาพ 2547; ภาณี อุบลศรี 2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้ประกอบการในหลายๆด้าน เช่น การเปรียบเทียบลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและวิธีการจัดการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำ (อมรรัตน์ วิริยะพงษ์ 2551; ภาณี อุบลศรี 2546; ภาสกร แซ่มประเสริฐ 2548; อัญฐพล เชื้อนคำ 2548) ในการดำเนินธุรกิจการค้าและบริการขนาดย่อมและขนาดกลางในจังหวัดเชียงใหม่ โดยอมรรัตน์ วิริยะพงษ์ ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นผู้ประกอบการ และมีการวัดความสำเร็จในการดำเนินกิจการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าผู้ประกอบการได้ดำเนินกิจการธุรกิจนั้น ๆ ประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากหลายด้านเช่นตัวชี้วัดอัตวิสัย (Subjective Indicator) หรือ Seibert,Crant,and Kraimer (1999 อ้างใน ภาสกร แซ่มประเสริฐ,2545) ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ 2 ลักษณะ คือ ตัวชี้วัดด้านอัตวิสัย และตัวชี้วัดด้านภาววิสัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยของลักษณะความเป็นผู้ประกอบการอยู่ 12 ด้าน คือ ใฝ่ความสำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์ ความกล้าเสี่ยง กล้าริเริ่ม ความมั่นใจในตนเอง การจัดความ

ผลิตพลาล้มเหลว แรงจูงใจและพลัง วิสัยทัศน์และเป้าหมาย การแสวงหาข้อมูลและความเชี่ยวชาญจากผู้อื่นและความซื่อสัตย์สุจริต และมีการดำเนินกิจการใน 5 ด้านสูงคือการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้างาน การเป็นผู้นำและการควบคุม ซึ่งได้ประโยชน์ที่ทำให้ทราบถึงลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่จัดเป็นสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการค้าและบริการขนาดย่อม และเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการในการพัฒนาตนเองให้มีลักษณะความเป็นผู้ประกอบการซึ่งจะช่วยเพิ่มความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และยังเป็นข้อมูลในการฝึกอบรม สร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชาติ

เมื่อเปรียบเทียบกับ ภาสกร แซ่มประเสริฐ(2548)ในเรื่องของการเปรียบเทียบภูมิหลังและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จสูงและต่ำในการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางใน จ. เชียงใหม่ พบว่า ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการและลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและการวัดความสำเร็จ ผลวิจัยออกมาพบว่า ผู้ประกอบการที่ ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจการสูงหรือต่ำนั้น ภูมิหลังในด้าน เพศ อายุ และเชื้อชาติ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพบิดา และอาชีพมารดา มีผลต่อความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการ โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางใน จ. เชียงใหม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลของการวิจัยนี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกับ อัญญพล เชื้อนคำ (2548) ในเรื่องคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของ นศ.หาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งใช้แนวคิด เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเช่นเดียวกัน ได้ผลการวิจัยออกมาเช่นเดียวกัน คือ นักศึกษามีคะแนนคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการโดยรวมสูงโดยนักศึกษาเพศชายและหญิง มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน แต่ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นนักศึกษา ดังนั้นสรุปได้ว่า ประชากรที่ใช้ในการศึกษามาว่าจะเป็นผู้ประกอบการหรือนักศึกษาภูมิหลังในส่วนของเพศ อายุ อาชีพ อาชีพบิดา มารดา ระดับการศึกษา เชื้อชาติ มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ โดยประโยชน์ที่ได้เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้ประกอบการและเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรการสอน เพื่อมีความพร้อมในการเป็นเป็นผู้ประกอบการต่อไป ในทำนองเดียวกับ อมรรัต วิริยะพงษ์(2551) ที่พบว่าได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs)และแนวคิดคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ SMEs โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ประกอบการOTOP โดยแยกเป็น 3 ลักษณะได้แก่ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ผลิตชุมชน ผู้ประกอบการOTOP ที่เป็นเจ้าของรายเดียวและผู้ประกอบการOTOPที่เป็น SMEs โดยคำนวณขนาดตัวอย่างโดยทาโรยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดตัวอย่าง 245 ราย จาก

ผลการวิจัยเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ SMEs ทั้ง 13 คุณลักษณะ ของกลุ่มผู้ประกอบการ OTOP ทั้ง 3 กลุ่มของจังหวัดนครปฐม ได้แก่ ผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็นผู้ผลิตชุมชน ผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็นเจ้าของรายเดียว และผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็น SMEs ในจังหวัดนครปฐม ผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็นกลุ่มผู้ผลิตชุมชนจำนวน 74 คนมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ SMEs อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 3.39 ผู้ประกอบการ OTOP ที่เจ้าของรายเดียว มีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ SMEs อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 4.11 สำหรับผู้ประกอบการ OTOP ที่เป็น SMEs มีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ SMEs อยู่ในระดับสูงมาก ร้อยละ 4.44 จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถใช้พัฒนาเป็นแนวทางการส่งเสริมผู้ประกอบการ OTOP ให้เป็นผู้ประกอบการ SMEs

อีกด้านหนึ่งที่ทำการศึกษา คือด้านศักยภาพของผู้ประกอบการใน (ศจันท์ เรืองกิจและภุชณิศา เตชเถกิง 2556; ภุชณิศา เตชเถกิง 2556ก, 2556ข; พัทธญาภรณ์ พุ่มไพศาลชัย 2549) ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ (Personal Entrepreneurial Characteristics; PECs) โดยใช้ศักยภาพแห่งความสำเร็จ ศักยภาพแห่งการวางแผนและศักยภาพแห่งอำนาจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการอำเภอเมืองส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง สมรสแล้วจบการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งส่วนใหญ่มีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการสูง เนื่องจากมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยวัดจากศักยภาพ 3 ด้าน โดยศักยภาพที่ 1 ศักยภาพแห่งความสำเร็จจำนวน 5 คุณลักษณะ คือการแสวงหาโอกาส ,ความมุ่งมั่น,ความมีพันธะต้องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน,ความต้องการใฝ่หาทางด้านคุณลักษณะและประสิทธิภาพ และความกล้าเสี่ยง ศักยภาพด้านที่ 2 คือศักยภาพแห่งการวางแผนจำนวน 3 คุณลักษณะคือ การตั้งเป้าหมาย,การวางแผน, การติดตามการประเมินอย่างมีระบบ,และการแสวงหาข้อมูลและศักยภาพด้านสุดท้าย คือ ศักยภาพแห่งอำนาจ 2 คุณลักษณะ 2 คือ การชี้ชวน การชักชวน การมีเครือข่าย และความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งทำให้ทราบถึงศักยภาพของผู้ประกอบการในการเป็นผู้ประกอบการและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผู้ประกอบการ

ด้านการตลาดของผู้ประกอบการ (Thechatakerng, 2009) โดยงานวิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ตลาดของผู้ประกอบการในตลาดเครื่องเงิน ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้ประกอบการที่มีอายุน้อยกว่า 40 จะมีการใช้นวัตกรรมการออกแบบเพื่อนำเสนอสินค้าสู่ตลาดมากกว่าผู้ประกอบการที่มีอายุมากกว่า 40

อีกด้านหนึ่งของการศึกษาด้านผู้ประกอบการ เป็น การศึกษาด้านผู้ประกอบการอพยพ (Thechatakerng, 2012) ที่ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการเป็นผู้ประกอบการและทฤษฎีแบบโต้ตอบ – การเรียนรู้ผู้ประกอบการ (Interactive Theory approach – Entrepreneurs’ learning; Waldinger, 1986) ที่พบว่าผู้อพยพจะมาเป็นผู้ประกอบการได้ ต้องมีการเรียนรู้และมีประสบการณ์ก่อน โดยเฉพาะจะประกอบกิจการที่ตัวเองคุ้นเคย

จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นนี้ผู้วิจัยพบว่ามีหลายทฤษฎี เช่น แนวคิดการเป็นผู้ประกอบการ ลักษณะผู้ประกอบการ(PEC) (Collins & Moore, 1964) ปัจจัยที่ทำให้เป็นผู้ประกอบการ เช่น ด้านการเงิน บุคลากร สังคม วัฒนธรรมและความรู้ (Robinson, 2004) และทฤษฎีแบบโต้ตอบ – การเรียนรู้ผู้ประกอบการ (Waldinger, 1986) จากวิจัยต่างๆที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้เห็นว่าการวิจัยลักษณะนี้ทฤษฎีที่เหมาะสมแก่การทำวิจัยชนิดนี้ได้แก่ ทฤษฎีผู้ประกอบการ และการจัดการธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะสามารถนำมาใช้กับงานวิจัยนี้ได้ จะทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงเรื่องที่จะทำการศึกษานี้มีความน่าสนใจและจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนี้ งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวได้มีการศึกษาทั้งในประเทศ (อิติพันธ์ จารักษ์ 2550; กมล รัตนวิระกุล 2549) และต่างประเทศ (Lourenço,1989; Butter, 1980) อย่างแพร่หลาย เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ อุ่มผาง (อิติพันธ์ จารักษ์ 2550) หรือ การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน (กมล รัตนวิระกุล 2549) โดยได้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – based Tourism) ว่าเป็นทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยว บนฐานคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและมีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และ วิธีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ และบทบาทที่สำคัญ ในการดำเนินงาน ตั้งแต่ การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่รุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ (กมล รัตนวิระกุล 2549)

หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(จุลสารการท่องเที่ยว 2538 หน้า 14) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดบริการอื่นๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชนขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว ต้องตระหนักดีต่อ

การมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อ ขบวนการท่องเที่ยว รวมถึงต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายดังที่กล่าวมาแล้ว อีกทั้ง งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวได้มีการศึกษาทั้งในประเทศ (อิติพันธ์ จารักษ์ 2550; กมล รัตนวิระกุล 2549) และต่างประเทศ (Lourenço,1989; Butter, 1980) อย่างแพร่หลาย เช่น การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ อัมพวา (อิติพันธ์ จารักษ์ 2550) หรือ การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน (กมล รัตนวิระกุล 2549) โดยได้กล่าวถึงความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community – based Tourism) ว่าเป็นทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามำกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยว บนฐานคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและมีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และ วิธีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุน หรือปัจจัยในการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ และ บทบาทที่สำคัญ ในการดำเนินงาน ตั้งแต่ การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่รุ่นลูกหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ (กมล รัตนวิระกุล 2549)

หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(จุลสารการท่องเที่ยว 2538 หน้า 14) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยว รวมถึงการจัดบริการอื่นๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อ ขบวนการท่องเที่ยว รวมถึงต้องยอมรับให้ประชาชนทุกส่วนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ให้ความหมายดังที่กล่าวมาแล้ว อีกทั้ง

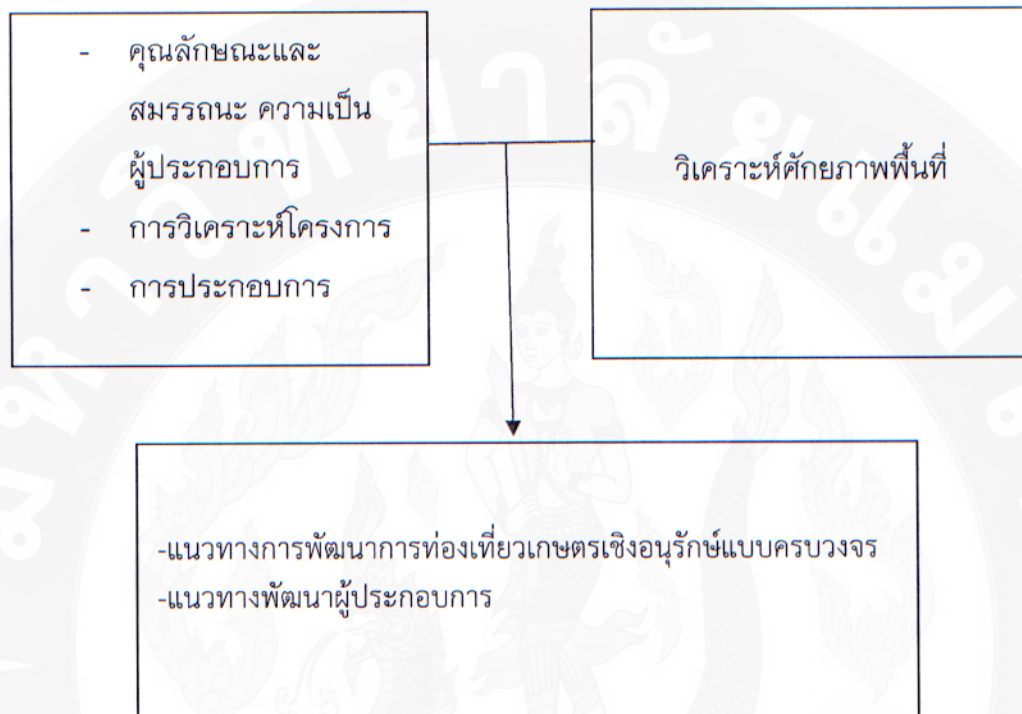
อีกทั้งงานวิจัยลักษณะนี้ Thechatakermg (2009) ได้อธิบายความสำคัญต่อการประกอบการและการเป็นผู้ประกอบการ ลักษณะของผู้ประกอบการ และการทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จด้านรายได้ด้วยการนำกลยุทธ์นวัตกรรมมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถนำมาปรับให้เข้ากับ การประกอบการชุมชนซึ่งสร้างผลแก่ตนเองและคนในชุมชน และเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ อย่างมีคุณค่า

เช็งอนรุักษ์ (Anitnori & Bray, 2004) จากวิจัยต่างๆที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้เห็นว่าการวิจัยลักษณะนี้ทฤษฎีที่เหมาะสมแก่การทำวิจัยชนิดนี้ได้แก่ ทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงทฤษฎีผู้ประกอบการ จะทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

อมรรัตน์ เตชะนอก, 2555 ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: หาดบางแสน 2 ตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าหาดบางแสน 2 มีธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวศึกษาเชิงนิเวศ โดยรอบหาดบางแสน 2 มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ทุกๆด้านของการให้บริการท่องเที่ยวที่เหมาะสมแก่การเดินทางมาท่องเที่ยวพักผ่อน ประเด็นปัญหาต่างๆในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยว พบอยู่หลายประเด็น 1.ขาดยุทธศาสตร์ในการจำทำการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2. การดำเนินงานขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3. งบประมาณในการปรับปรุง 4. ในฤดูฝนหาดบางแสน 2 ไม่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ 5. การขาดจิตสำนึกของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว แนวทางในการพัฒนาโดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ 1. การระดมทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันในการพัฒนา 2. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว 3. การสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคให้เพียงพอกับความต้องการ 4. การปลูกจิตสำนึกให้รักษาสีเขียวและให้มีการรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้มีการเรียนรู้และทราบถึงกระบวนการรักษาสีเขียวในพื้นที่

อารยา อินคชสาร, 2554 ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาการประเมินศักยภาพของตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยคำนวณคะแนนค่าถ่วงน้ำหนักวัดศักยภาพเจ็ดด้านได้แก่ด้านจุดดึงดูดการท่องเที่ยวและเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมความสะอาดด้านความหลากหลายของกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ด้านบริการนักท่องเที่ยวและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นพบว่าตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีค่าคะแนนศักยภาพเท่ากับ 2.75 คะแนน นั่นคือตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงมีศักยภาพในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เกี่ยวกับเชิงศาสนาและวัฒนธรรมเช่นการทำบุญการปิดทองลูกนิมิต การปิดทองเบี้ยแก้ เป็นต้น และด้านแนวทางในการพัฒนาตลาดน้ำวัดกลางคูเวียงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัย

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้านการสร้างความเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร ในดอยปู่หมื่น อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ในช่วงระยะเวลา ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560 โดยวิธีการสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แบบเจาะจง

สถานที่

ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัยที่ ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

ประชากร

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาผู้ประกอบการท่องเที่ยวเกษตรเชิงอนุรักษ์ครบวงจร ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัยที่ ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในดอยปู่หมื่น เป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการคัดเลือกบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ในการท่องเที่ยวได้

กลุ่มตัวอย่าง

ซึ่งงานวิจัยเชิงคุณภาพนี้ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มของตัวแทนผู้ประกอบการจากชุมชน/ท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ราย โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยให้กลุ่มประชาชนในดอยปู่หมื่น ที่สนใจเข้าร่วมโครงการกับทีมวิจัย

มาแจ้งต่อทีมวิจัย หลังจากนั้นทีมวิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ที่สนใจทั้งหมดและคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมโครงการกับทีมวิจัยจบโครงการ ซึ่งผลจากการคัดเลือกได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 5 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่และสร้างศักยภาพผู้ประกอบการดอยปู้หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก อำเภอแม่ฮาด ดังนั้นงานวิจัยนี้ จะใช้การสำรวจพื้นที่และการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลทั่วไป และในวิธีการจับธีม (thematic analysis) และนำข้อมูลมาไขว้กับข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล วิธีการเสวนากลุ่ม เพื่อกระตุ้นและสร้างความเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้วิธีการทางจิตวิทยา ของ McClelland (1974) ซึ่งทีมวิจัยได้กำหนดแนวทางการศึกษาโดยขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

แบบสอบถามและแบบประเมินคุณลักษณะและสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ ใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการในดอยปู้หมื่น อำเภอแม่ฮาด เชียงใหม่ แบบสัมภาษณ์จะเป็นการวัดศักยภาพของการเป็นผู้ประกอบการ 10 คุณลักษณะ ได้แก่ การแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่น ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน ความกล้าเสี่ยง การตั้งเป้าหมาย การประเมินอย่างมีระบบ การแสวงหาข้อมูล การชี้ชวน/การชักชวน/การมีเครือข่าย และความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบประเมินทุนบุคคล (Human capital) และการประเมินโครงการธุรกิจโดยใช้ปัจจัยภายนอกและภายในของผู้ประกอบการ เพื่อวิเคราะห์โครงการที่เหมาะสมและสามารถประกอบการได้ในอนาคต

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามและแบบประเมินคุณลักษณะและสมรรถนะของการเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการกาแฟ ในดอยปู้หมื่นทั้งสิ้น 5 คน แบบสัมภาษณ์จะเป็นการวัดศักยภาพของการเป็นผู้ประกอบการ 10 คุณลักษณะ ได้แก่ การแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่น ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน ความกล้าเสี่ยง การตั้งเป้าหมาย การประเมินอย่างมีระบบ การแสวงหาข้อมูล การชี้ชวน/การชักชวน/การมีเครือข่าย และความเชื่อมั่นในตนเอง แบบประเมินทุนบุคคล (Human capital) และการประเมินโครงการธุรกิจโดยใช้ปัจจัยภายนอกและภายในของผู้ประกอบการ เพื่อวิเคราะห์โครงการที่เหมาะสมและสามารถประกอบการได้ในอนาคต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าจากงานวิจัยชุมชนและสิ่งพิมพ์ ได้แก่ องค์กรภาครัฐและเอกชน ชุมชน และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากอินเทอร์เน็ต

2. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ดึงมาจากทฤษฎี ดำเนินการ ดังนี้

ก). ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์ และทำเสวนากลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ข). ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในตำบลป่าไผ่ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปและเพื่อประเมินคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (PEC) สมรรถนะของผู้ประกอบการ โดยใช้แบบประเมิน (Collins & Moore 1987; McClelland, 1985) นอกจากนั้น ยังใช้แบบประเมินรวมถึงการเสวนากลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ทุนบุคคลและโครงการธุรกิจที่เหมาะสมแก่ผู้ประกอบการหญิงในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการบรรยายประกอบการวิเคราะห์ และนำเสนอในลักษณะของตารางและแผนภาพ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ นำแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ร่วมกับการสังเกต มาถอดความและสังเคราะห์ในเชิงพรรณนา ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ ตามวิธี PEC Self-Rating ของ Collins & Moore (1987) ผลคะแนนที่ได้จะทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการมากน้อยเพียงใด รวมถึงสมรรถนะในด้านต่างๆ ของการเป็นผู้ประกอบการโดยนำข้อมูลที่ได้มาแปลค่าคะแนนตามเกณฑ์ (ดูตาราง 1 ประกอบ) นอกจากนี้ยังใช้แบบประเมินที่ใช้วิเคราะห์ทุนบุคคลกับปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เพื่อหาโครงการธุรกิจที่เหมาะสมในการเป็นผู้ประกอบการสตรีสำหรับกลุ่มเป้าหมายแต่ละคน

ความน่าเชื่อถือ (validity)

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้ เป็นงานที่มุ่งสำรวจจากผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายที่เป็นจำนวนที่จำกัด 5 ราย ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าสู่โครงการวิจัยนี้ โดยกลุ่มเป้าหมายมีความประสงค์จะเป็นผู้ประกอบการจริงๆเพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบการมากกว่า 10 ปีและทีมงานอีกสองท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่และเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่มากกว่า 30 ปี ดังนั้นในเบื้องต้นจึงเชื่อได้ว่าข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่มีความสมเหตุสมผลและคลาดเคลื่อนน้อย แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากงานวิจัยนี้ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำกัด จึงทำให้ผลการวิจัยที่ได้ถูกจำกัดไปด้วย (Potasin & Thechatakerng, 2014; Thechatakerng, 2012)

ตาราง 1 การแปลค่าผลคะแนนตามวิธี PEC

ช่วงคะแนนที่ได้	ความหมาย
0-10 คะแนน	ความสามารถโดยเฉลี่ยของท่านอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง ท่านอาจไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบกิจการ หรือไม่ควรก่อตั้งกิจการ หากความสามารถในด้านนี้ของท่านยังไม่ได้รับการพัฒนาให้สูงกว่านี้
11-15 คะแนน	ความสามารถของท่านอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ท่านมีคุณสมบัติของผู้ประกอบการ แต่ยังควรจะพัฒนาความสามารถหรือศักยภาพในด้านนี้ให้โดดเด่นกว่านี้
มากกว่า 15 คะแนน	ท่านมีคุณสมบัติที่โดดเด่นและเหมาะที่จะเป็นผู้ประกอบการ ท่านมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จสูง

การเสวนาความรู้

หลังจากที่ได้ข้อมูลเบื้องต้นมาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสร้างความมั่นใจในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคตโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านบริหารธุรกิจเบื้องต้นแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยผ่านการเสวนาด้านการประกอบการ การจัดการ การตลาดและทางการเงิน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเชิงอนุรักษ์แบบครบวงจรดอยปู่หมื่น จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 ราย ในเขตพื้นที่ดอยปู่หมื่น สามารถแบ่งส่วนการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 2 ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย อายุและอาชีพ

ส่วนที่ 3 คุณลักษณะ สมรรถนะและการวิเคราะห์ทุนบุคคลของผู้ประกอบการ
กาแพอินทรีย์

ส่วนที่ 4 การสังเคราะห์โครงการธุรกิจของกลุ่มเป้าหมาย

ส่วนที่ 5 การสร้างถ่ายทอดความรู้พื้นฐานด้านธุรกิจและด้านการจัดตั้งธุรกิจ
เพื่อการเป็นผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 1 ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ก ข้อมูลทั่วไป

จากการทบทวนและสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหลักฐานทางข้อมูลทุติยภูมิ ร่วมกับ การลงพื้นที่สำรวจหมู่บ้านปู่หมื่น และการสัมภาษณ์ ทายาทรุ่นที่ 3 ของปู่หมื่น ชุมชนหมู่บ้านปู่หมื่นเป็นชนเผ่าลาหู่ หรือมุเซอ มี 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มลาหู่แดง เป็นกลุ่มแรกที่อพยพเข้ามาในพื้นที่เมื่อประมาณ 200 ปีก่อน นับถือพระเจ้าเหิงโซชา หรือนับถือผี อาศัยอยู่บริเวณเชิงดอยผ้าห่มปก หรือดอยปู่หมื่นในปัจจุบัน แต่เดิมชุมชนหมู่บ้านปู่หมื่นมีเพียงหมู่บ้านเดียว คือชุมชนลาหู่แดงที่นับถือศาสนาพุทธ ภายหลังบริเวณพื้นที่ถูกจำกัดโดยกรมอุทยานแห่งชาติ ชาวบ้านไม่สามารถขยายพื้นที่ในการทำมาหากินได้ จึงมีบางส่วนอพยพลงมาอยู่ด้านล่าง(บ้านโป่งไฮ่ในปัจจุบัน บ้างก็เรียกว่าบ้านปู่หมื่นนอก) และเรียกหมู่บ้านปู่หมื่นที่นับถือศาสนาพุทธในปัจจุบันว่าหมู่บ้านปู่หมื่นใน ต่อมาภายหลังได้มีชนกลุ่มน้อยจากชายแดนพม่า หรือชาวเขาเผ่าลาหู่ดำ ที่นับถือศาสนาคริสต์ในปัจจุบัน เข้ามาอาศัยอยู่และตั้งรกรากบริเวณด้านในลึกเข้าไปจากหมู่บ้านปู่หมื่นคริสต์ประมาณ 1.5 กิโลเมตร เรียกหมู่บ้านปู่หมื่นพุทธ หรือชาวเขาเผ่าลาหู่แดง ว่าบ้านหลวง และเรียกกันตามความเชื่อทางศาสนาว่า บ้านพุทธ ส่วนหมู่บ้านปู่หมื่นคริสต์ในปัจจุบันที่อพยพมาจากภายหลังนั้น เรียก บ้านคริสต์ เนื่องจากพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านปู่หมื่นบนดอยปู่หมื่น ถูกจำกัดพื้นที่โดยอุทยานแห่งชาติฯ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการบุกรุก

ล่องลำพื้นที่ของอุทยานฯ ปัจจุบันมีจำนวน 45 ครัวเรือน ประชากร 208 คน ส่วนอีกกลุ่มคือ กลุ่มลาหู่คำได้อพยพมาจากพม่าเข้ามาอาศัยในภายหลังเมื่อประมาณ 40 ปีที่แล้ว นับถือ ศาสนาคริสต์ อาศัยอยู่บริเวณข้างในของตัวหมู่บ้าน เรียกกันทั่วไปตามความเข้าใจว่า หมู่บ้านปู หมื่นใน หรือบ้านคริสต์ จะอยู่ห่างจากหมู่บ้านปูหมื่นพุทธประมาณ 1.5 กิโลเมตร ปัจจุบันมี จำนวน 46 ครัวเรือน ประชากร 231 คน

ข. การเดินทาง/คมนาคมไปยังหมู่บ้านปูหมื่น

จากการสำรวจพื้นที่วิจัย พบว่า การเดินทางจากเชียงใหม่โดยรถยนต์ ส่วนตัว ตามเส้นทางถนนเชียงใหม่ – ผาง ทางหลวง 107 ระยะทางจากตัวเมืองเชียงใหม่ถึง อำเภอผาง ประมาณ 174 กิโลเมตรใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง และจากตัวอำเภอเมือง ผางเดินทางไปยังหมู่บ้านปูหมื่นใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงเป็นระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร เดินทางมุ่งหน้าไปยังเส้นทางสายหลักถนนผาง-แม่ฮาดตามทางหลวงหมายเลข 1089 ระยะทาง 10 กิโลเมตร ถึงปากทางแยก (หมายเลข 4 ตามภาพที่ 4.3) เลี้ยวซ้ายเข้าทาง แยกที่มีป้ายบอกทางไว้ เดินทางผ่านหมู่บ้าน ผ่านสวนส้ม ที่ใช้ชื่อว่า “ปูหมื่น” ไปตามถนนเท คอนกรีต จนกระทั่งถึงทางแยกขึ้นระหว่างหมู่บ้านปูหมื่น กับทางแยกไปยังน้ำตกปูหมื่น ใช้ ระยะทางการเดินทางประมาณ 7.8 กิโลเมตรจากปากทางแยก และจากทางแยกขึ้นไปยัง หมู่บ้านปูหมื่นการเดินทางเป็นถนนลูกรัง ถนนคดเคี้ยวและค่อนข้างชัน การเดินทางจึงค่อนข้าง ลำบากมากในฤดูฝน ระยะทางการเดินทางประมาณ 3.5 กิโลเมตรถึงหมู่บ้านปูหมื่นพุทธ บริเวณหน้าสัญญาณน้ำเตาหลาหู่สีทองตั้งไว้ (หมายเลข 2 ในภาพที่ 4.3) ในการการ เดินทางจำเป็นต้องใช้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญชำนาญเส้นทาง และสามารถขับรถโฟร์วีลได้ดีในการ เดินทาง (สำนักงานอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก, 2555) ทางแยกอีกเส้นทางหนึ่ง เป็น เส้นทางเดินทางไปยังน้ำตกปูหมื่น ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร และต้องเดินทางเท้าต่อไป อีกประมาณ 300 เมตร ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอีกแห่งหนึ่งที่สำคัญและเป็นที่ นิยมของนักท่องเที่ยว ในกรณีที่ใช้รถประจำทางโดยสารสำหรับการเดินทาง สามารถเดินทาง โดยรถตู้ประจำทางจากสถานีขนส่งช้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่เดินทางไปยังตัวอำเภอผางได้ และสามารถติดต่อรถบริการรับ-ส่งนักท่องเที่ยวโดยชมรมอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก จาก อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปกได้อีกทางเลือกหนึ่ง (กรมอุทยานแห่งชาติ, 2555)

ค. สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน

จากการทบทวนข้อมูลเอกสารหลักฐานทางทุติยภูมิ การสังเกตการณ์ การสำรวจลงพื้นที่ดอยปู่หมื่น และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เกี่ยวข้องในชุมชน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูล และเรียบเรียงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้านปู่หมื่น หรือชาวเขาชนเผ่าลาหู่ ด้านอาชีพ และรายได้ อธิบายได้ดังนี้

ด้านอาชีพ/รายได้ จากการสัมภาษณ์ ผู้นำทางธรรมชาติ และ เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ฝ่ายประสานงานชุมชน และการสัมภาษณ์เชิงลึกชุมชนในหมู่บ้าน ดังนี้

อาชีพ หมู่บ้านปู่หมื่นทั้งสองหมู่บ้านประกอบอาชีพหลักคือ การรับจ้างทั่วไป เช่น รับจ้างเก็บใบชา หรือบางคนมีไร่ชาเป็นของตัวเองในการปลูกไร่ชา กาแฟขาย และมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อในหมู่บ้านตามราคาส่ง ซึ่งผู้ที่เป็นพ่อค้าคนกลางมารับซื้อนั้น เป็นคนในหมู่บ้านที่ค่อนข้างมีฐานะ มีรถกระบะ และสามารถบรรทุกชาที่ตากแห้งแล้วลงไปขายต่อยังในตัวอำเภอฝาง ถือเป็นรายได้หลักของชุมชนอีกประเภทหนึ่งในการใช้ชีวิตของชุมชนในหมู่บ้านปู่หมื่น และนอกเหนือจากการรับจ้างเก็บใบชาแล้ว เมื่อฤดูกาลท่องเที่ยวมาถึงชาวบ้านจะรับจ้าง เป็นไกด์นำเที่ยวเดินป่า และนำเที่ยวเดินขึ้นดอยผ้าห่มปก

ง. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พื้นที่ทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมของดอยปู่หมื่น

จากการศึกษาศักยภาพของพื้นที่บนดอยปู่หมื่นในเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าพบปะพูดคุยกับหัวหน้าอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับพื้นที่บริเวณบนดอยปู่หมื่น ซึ่งเป็นพื้นที่การดูแลของอุทยานฯ และประกอบกับพื้นที่หมู่บ้านปู่หมื่น 2 หมู่บ้าน ได้แก่ ปู่หมื่นพุทธ และปู่หมื่นคริสต์ นั้น เป็นบริเวณที่ถูกจำกัด และกันพื้นที่ไว้ให้แก่ชุมชนเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และทำการเกษตรได้ ทางผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการหากมีการพัฒนาพื้นที่ในหมู่บ้านปู่หมื่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนในเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้นั้น จะขัดต่อกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อจำกัดของกรมอุทยานแห่งชาติหรือไม่ อย่างไร และจากการสัมภาษณ์หัวหน้าอุทยานฯ มีความคิดเห็นว่าการหากชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ รวมถึงหากพัฒนาหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสามารถสร้างจิตสำนึกการรักธรรมชาติ และรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของพื้นที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมชนเผ่าด้วยแล้ว คิดเห็นว่าเป็นการดีและเห็นด้วย ทางอุทยานฯ ยินดีให้การสนับสนุน หากสามารถทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงกับอุทยานฯ ได้ แต่ต้องอยู่ในบริเวณพื้นที่ที่ทางอุทยานฯ ได้

จำกัดกันไว้ เพื่อป้องกันมิให้มีการล่องล้าพื้นที่เขตอุทยานฯ จากการลงพื้นที่สำรวจ และการศึกษาทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบในพื้นที่ดอยปู่หมื่น ได้แก่ สภาพป่า พืชพรรณทางธรรมชาติ สัตว์ป่าอนุรักษ์ สถานที่ท่องเที่ยว พบว่า สภาพพื้นที่ป่า บนดอยปู่หมื่นเชิงดอยผ้าห่มปกนั้น ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ สภาพป่าส่วนใหญ่ เป็นป่าดงดิบเขาระดับต่ำ ป่าที่มีเรือนยอดแน่นทึบ พันธุ์ไม้เด่นที่พบทั่วไปได้แก่ไม้ในวงศ์ก่อ วงศ์อบเชย วงศ์จำปา และวงศ์เมื่อย ฯลฯ ป่าดงดิบเขาระดับต่ำอยู่ตามที่ลาดชันที่ชุ่มชื้น และตามลำห้วยลำธารในหุบเขา อาจจะกลืนไปกับป่าดงดิบแล้งที่ระดับความสูง 1,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีพรรณไม้ชนิดต่างๆ ที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้ตะเคียน มะไฟป่า ยางประดู่ ตะแบก ลัก จำปีป่า มะขามป้อม ฯลฯ รวมถึงพืชพรรณทางธรรมชาติที่ชาวบ้านปลูกขึ้นเองเพื่อหาเลี้ยงชีพ ได้แก่ ไร่ชา กาแฟ ข้าวดอย บัวย ลูกโหนด ลูกพลับ อะโวคาโด ผักสวนครัว และเกาลัดไทย เป็นต้น สัตว์ป่า ด้วยสภาพป่าที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศพม่า จึงทำให้มีสัตว์ป่าต่างๆ ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ประจำ อีกทั้งป่ายังมีความอุดมสมบูรณ์ ชุกชุมไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด เช่น เก้ง กวาง หมู หนูป่า นางอาย นกเขา รวมทั้งนกปีกแพรสีม่วง ซึ่งมีเฉพาะป่าดิบเขาภาคเหนือ เลียงผา อันเป็นสัตว์ป่า สงวนชนิดหนึ่งของไทย และผีเสื้อที่ใกล้จะสูญพันธุ์จากเมืองไทยแล้ว คือ ผีเสื้ออิมพิเรียนหรือ ผีเสื้อโกเซอร์ และผีเสื้อสมิงเขียงดาวหรือผีเสื้อภูฐาน และจากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน ยังมีหลักฐานเป็นภาพถ่าย พบว่าบริเวณพื้นที่ดอยปู่หมื่น เคยมีชาวบ้านพบเห็นเต่าชนิดหนึ่งที่จัดอยู่ในสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ (Endangered Species) เรียกว่า “เต่าปูลูเหนือ” หรือ “เต่าปูลูจีน” (*Platysternon megacephalum*) จากการค้นคว้า พบว่า เต่าปูลู ได้รับการประกาศให้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ประเภทที่ 1 เนื่องจากปัจจุบันเต่าประเภทนี้มีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว เพราะสภาพป่าเปลี่ยนแปลงไปมาก ประกอบกับการขยายพันธุ์เป็นไปได้น้อย อีกทั้งยังมีชนเผ่าบางกลุ่มพยายามจับไปทำยาบำรุง จึงมีแนวโน้มว่าจะสูญพันธุ์ในที่สุด หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงทัศนวิสัย และค่านิยม ความรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ ซึ่งหมายถึง สัตว์ป่า และป่าไม้

จ. พื้นที่ทางการเกษตรที่น่าสนใจ

ชาต้นแรกพระราชทาน ชาเปลี่ยนชีวิตชาวเขาดอยปู่หมื่น ชาต้นแรกที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลเดชอดุยเดช พระราชทานให้แก่ชาวเขาดอยปู่หมื่น ตำบลแม่สัว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินในปี 2515 เป็นเวลากว่า 40 ปี มาแล้ว ซึ่ง นายเจริญชัย ไชยกอง ประธานรัฐวิสาหกิจชุมชนดอยปู่หมื่น เล่าว่า เป็นต้นชาพันธุ์ “อัลลัม” ซึ่งพระราชทานให้ นาย จะพะ ผู้เป็นบิดาของเขา และเป็น 1 ใน 6 ชาวเขา

เผ่าละหู่ หรือ มูเซอร์ ที่ได้รับคัดเลือกให้อบรมความรู้การทำเกษตร กับโครงการพัฒนาการชาวเขาที่ ดชด. ค่ายดาราจารย์กับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยในการเสด็จพระราชดำเนินอีกครั้งเมื่อปี 2523 ทรงมีรับสั่งให้ นาย จะพะ ซึ่งสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างมั่นคงแล้ว กระจายความรู้ช่วยเพื่อนชาวเขา หลังนายจะพะ เสียชีวิต นายเจริญชัย พร้อมครอบครัวได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จพระราชดำเนิน ในปี 2527 ในการเสด็จโครงการหลวงห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว ทรงรับสั่งให้สานงานโครงการต่างๆต่อบิดา จนสามารถพัฒนาหมู่บ้านเป็นพื้นที่ปลูกชา ถึง 2000 ไร่ ทำให้พี่น้องชาวเขามีรายได้ต่อครัวเรือน 4 หมื่นถึง 5 หมื่นบาท นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ที่ชาพระราชทานต้นแรก เปลี่ยนชีวิตชาวดอยปู่หมื่นไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน และยังมีอาชีพที่มั่นคง

“ชา”ของชุมชนดอยปู่หมื่น เริ่ม ในปีพ.ศ. 2513 ไร่ชาสวนผสมแบบยั่งยืนดอยปู่หมื่น ชุมชนดอยปู่หมื่นมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน “ชาดอยปู่หมื่น” เพื่อจัดจำหน่ายชาสด และชาแห้ง ในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้กับโรงงานในอำเภอฝาง โดยกระบวนการแปรรูปชาประกอบด้วย ยอดใบ ชาสด ผึ่งชาในร่ม (แบบธรรมชาติใช้เวลา 12-18 ชั่วโมง) คั่วชา นวดชา ตากแดดทำให้ชาแห้ง คัดแยกเกรดใบชา และบรรจุภัณฑ์ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ชาที่ได้คือชาจีนแบบกิ่งหมักชนิดเส้น ราคาขาย ประมาณ 80-90 บาทต่อกิโลกรัม กระบวนการแปรรูปชาจะใช้เครื่องจักรแปรรูปชาที่ชุมชนมีอยู่เดิม และใช้ พลังงานสะอาด (พลังงานน้ำ) มาขับเคลื่อนแทนการใช้ถ่านหินเชื้อเพลิง ในทุกกระบวนการ ดังนั้นต้องการส่งเสริมด้านองค์ความรู้ในการแปรรูปชาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ชาที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และสามารถขายในราคาที่สูงขึ้น พื้นที่ชุมชนดอยปู่หมื่นจะปลูกชาในกลุ่มพันธุ์ชาอัสสัม ซึ่งเป็นชาที่ใช้ในการผลิตชาดำที่ทั่วโลกต้องการ

โดยที่ขั้นตอนการแปรรูปชาดำ มีดังนี้ยอดใบชาสด (สายพันธุ์อัสสัม) ผึ่งจนเหลือความชื้น 65-70% (โครงการจะใช้เครื่องผึ่งชาแบบเป่าลมเย็น) นำไปนวดพร้อมถ่วงน้ำหนักเครื่องนวดนาน 20 นาทีนำยอดชาที่ผ่านการนวดไปตัดย่อยด้วยเครื่องตัดย่อยยอดชา (โครงการจะดัดแปลงจากเครื่องโม่เนื้อ) ในขั้นตอนนี้จะได้ชาที่มีลักษณะเป็นเกล็ด หมักจนเกล็ดชาสด เปลี่ยนเป็นสีทองแดงหรือใช้เวลา 45-60 นาทีนำไปอบแห้งที่อุณหภูมิ 110 องศาเซลเซียส (ใช้เครื่องอบแห้งไฟฟ้าโดยใช้ไฟฟ้าจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กระดับหมู่บ้านของชุมชน ขนาดกำลังไฟฟ้า 30 กิโลวัตต์) จนได้ผลิตภัณฑ์ชาแห้ง (มีความชื้นประมาณ 13 เปอร์เซ็นต์) และจะออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์ชาดำชนิดซองบนชุมชน และจัดหาช่องทางการจัดจำหน่ายให้ด้วย ผลิตภัณฑ์ชาที่ได้สามารถจำหน่ายได้ในราคาประมาณ 800 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งราคาดังกล่าวสามารถเพิ่มขึ้นจากราคาชาเส้น (80-90

บาทต่อกิโลกรัม) ที่เกษตรกรเคยผลิตได้ถึง 10 เท่า และเมื่อเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตด้านเชื้อเพลิงกับการแปรรูปแบบเดิมที่ใช้ถ่านมันดีเซลหรือแก๊สหุงต้ม ต้นทุนการผลิตด้านเชื้อเพลิงของการแปรรูปชาดำโดยใช้พลังงานไฟฟ้าถือว่าเป็นศูนย์และลดการใช้พื้นที่ 100% (กระบวนการผลิตแบบใหม่ไม่มีขั้นตอนการคั่ว) ถือเป็นต้นแบบของกระบวนการแปรรูปที่ใช้พลังงานสะอาด และยกระดับอุตสาหกรรมชาได้ (“นอร์ท-เชียงใหม่ 2556)

“ชาดำดอยปู่หมื่น” มีการจัดจำหน่ายใน 2 ช่องทางการจัดจำหน่าย ได้แก่

ช่องทางการจัดจำหน่าย ทางตรง จะจัดจำหน่ายในพื้นที่ไร่ชาบนดอยปู่หมื่น เนื่องจากบนพื้นที่ดอยปู่หมื่นมีโฮมสเตย์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน และได้เรียนรู้วิถีชีวิตแบบชาวไทยภูเขาเขา ซึ่งได้รับการการันตีมาตรฐานจากการท่องเที่ยวด้วย การขายผลิตภัณฑ์หน้าร้านของโรงแปรรูปแก่นักท่องเที่ยว ที่ต้องการชมบรรยากาศไร่ชาและกระบวนการผลิต ทั้งนี้เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีเอกลักษณ์เรื่องความสวยงามของแหล่งปลูกมักจะอยู่บนดอยพื้นที่สูง นักท่องเที่ยวที่มาในจังหวัดเชียงใหม่มักจะหาโอกาสขึ้นไปยังบนดอยพื้นที่สูง เพื่อชื่นชมกับบรรยากาศอันสดชื่น และเยี่ยมชมไร่ชาที่สวยงาม การได้ทดลองดื่มชาที่ดีมีคุณภาพ ณ แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะเป็นช่องทางตลาดและประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ได้อีกทาง ช่องทางการจัดจำหน่าย ทางอ้อม จะมีการจัดจำหน่ายชาดำดอยปู่หมื่นผ่านร้านค้าต่างๆ อีกทั้งดอยปู่หมื่นนี้ยังมีการสาธิตการทำชา ที่นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการผลิตได้ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเก็บใบชา การนวด การคั่ว การตากให้แห้ง ไปจนถึงการชงชาแบบชาจีนโบราณ

ไร่กาแฟ ดอยปู่หมื่นเป็นแหล่งเพาะปลูกวัตถุดิบออร์แกนิก กาแฟ กว่า 100 หลังคาเรือน ซึ่งประกอบอาชีพชาวไร่ มีการปลูกกาแฟพันธุ์อาราบิก้า ที่สามารถนำมาทำเป็นกาแฟสด มีรสชาติดี กลิ่นหอมชื่นใจ ผลิตภัณฑ์ ดอยปู่หมื่นตั้งอยู่ ณ เทือกเขาแดนลาว ตำบล

แม่สาว อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความสูง 2,285 เมตรจากระดับน้ำทะเล ด้วยระดับความสูงที่เหมาะสมทำให้สภาพอากาศเย็นสบาย มีสภาพแวดล้อมแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ ทำให้ต้นกาแฟ และต้นชา ค่อยๆเจริญเติบโต กระบวนการสะสมสารอาหาร และแร่ธาตุต่างๆเป็นไปอย่างช้าๆ ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ และมีรสชาติเยี่ยม คงคุณค่าของวัตถุดิบที่เป็นเอกลักษณ์ทางภูมิศาสตร์ ผลิตภัณฑ์คอกอปปูหมื่นกาแฟ ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจากสถาบันชั้นนำต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ อาทิ เช่น องค์การอาหารและยา ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาล ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจาก FDA/EU เป็นต้น นักท่องเที่ยวสามารถมั่นใจได้ในคุณภาพ และความปลอดภัย ของผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ คอกอปปูหมื่นกาแฟ ดังนั้นบนคอกอปปูหมื่นมีสถานที่ที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร โดยนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสถึงการเพาะปลูกกาแฟออร์แกนิกพันธุ์อาราบิก้า การเก็บเกี่ยวเมล็ดเมื่อถึงฤดู และนำมาสู่การผลิตและจำหน่ายแบบครบวงจร

ในส่วนของผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้คัดกรอง โดยใช้การสัมภาษณ์เบื้องต้น โดยมีผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการเป็นผู้ประกอบการหรือเป็นผู้ประกอบการอยู่แล้ว จำนวน 5 ราย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ถึงความเป็นผู้ประกอบการสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งวิจัยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ในคอกอปปูหมื่น ดังนั้นในส่วนนี้ได้อธิบายเฉพาะถึงลักษณะอายุและอาชีพของกลุ่มเป้าหมาย

อายุ

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 36 – 40 ปี จำนวน 4 ราย 31 – 35 ปี จำนวน 3 ราย 46 – 50 ปี 2 ราย และ มากกว่า 50 ปี 1 ราย (ตาราง 2)

ตาราง 2 อายุของกลุ่มเป้าหมาย

อายุ	จำนวน
36 – 40 ปี	1
31 – 35 ปี	2
46 – 50 ปี	1
>50	1
รวม	10

อาชีพของกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย 2 รายเป็นผู้ประกอบการ โดยจำหน่ายใบชา และอีกคนจำหน่ายกาแฟ ที่เหลือมีอาชีพรับจ้างงานทั่วไป เช่น เก็บใบชา เก็บเมล็ดกาแฟ ตัดหญ้า เก็บสวน รวมถึงการไปรับจ้างรายวันทำงานในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น รับจ้างทำงานในกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรตามฤดูกาล

ตาราง 3 อาชีพของกลุ่มเป้าหมาย

อาชีพ	1	2	3	4	50
รับจ้างทั่วไป		/	/		/
รับจ้างในกลุ่มแปรรูป ชา/กาแฟ		/	/		/
ผู้ประกอบการ	/			/	

ส่วนที่ 3 ลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการอธิบายเป็น สามส่วนใหญ่ๆ ได้แก่ คุณลักษณะและสมรรถนะของผู้ประกอบการ ด้านการวิเคราะห์ทุนส่วนตัว (บุคคล) ในการประกอบการและแหล่งทุนในการเริ่มกิจการ

ก) คุณลักษณะและสมรรถนะของผู้ประกอบการ

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการคัดเลือกจากทีมวิจัย ถูกให้ประเมินจากแผ่นประเมินคุณลักษณะ โดยใช้หลักการประเมินคุณลักษณะของการเป็น

ผู้ประกอบการ ตามวิธี PEC Self-Rating ของ Collins & Moore (1964) ซึ่งใช้คำถามทางด้านจิตวิทยาจำนวน 52 ข้อเพื่อจำแนกคุณลักษณะต่างๆของผู้ประกอบการ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเด่นและลักษณะด้อยของผู้มีแนวโน้มจะเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงสมรรถนะของสตรีกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความรู้ และหาแนวทางเพื่อผลักดันไปสู่การเป็นผู้ประกอบในอนาคต ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตำบลป่าไผ่ ผลการวิจัยในส่วนนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ด้านคุณลักษณะของสตรีกลุ่มเป้าหมายในภาพรวม และสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมายในภาพรวม

จากการประเมินคุณลักษณะของผู้มีแนวโน้มเป็นผู้ประกอบการ (PECs) โดยการใช้แบบประเมินคุณลักษณะ พบว่ากลุ่มเป้าหมาย มีคุณลักษณะต่างๆไม่แตกต่างกันมากนัก แต่อย่างไรก็ตามในภาพรวมคุณลักษณะเด่นของกลุ่มเป้าหมายในดอยปู้หมื่น การแสวงหาโอกาส (17.5) ใกล้เคียงกับ การแสวงหาข้อมูล (17.10) รองลงมาให้คุณลักษณะที่เด่นพอๆกันในด้าน การตั้งเป้าหมาย (16.20) ความผูกพันและรับผิดชอบ (16.15) และความมุ่งมั่น (16.10) ควรได้รับการปรับปรุงในด้าน การซื้อชนชักชวนและการมีเครือข่าย (14.15) นอกจากนี้ ด้านการวางแผน การติดตามงาน และมีการประเมินอย่างมีระบบ และความเสี่ยงควรได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ที่เป็นผู้ประกอบการอยู่แล้ว ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในขณะเดียวกันการเพิ่มความสามารถมุมมองความมั่นใจให้เกิดความมั่นใจในการประกอบการและการเป็นผู้ประกอบการ

สรุป ในภาพรวม กลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการควรได้รับการสร้างความเข้มแข็งเพื่อเป็นผู้ประกอบการ ในด้านการการซื้อชนชักชวนและการมีเครือข่าย ด้านการวางแผน การติดตามงาน และมีการประเมินอย่างมีระบบ และความเสี่ยงสร้างความเชื่อมั่น โดยการอบรมความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการจัดการทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แนวความคิดด้านการประกอบการ ด้านต่างๆเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างธุรกิจ รวมถึงความรู้ในด้านผลิตภัณฑ์ที่มาจากการเกษตรของท้องถิ่น เพื่อผลิตให้มีคุณภาพ จะเป็นสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการในการสร้างและดำเนินธุรกิจอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการมีมุมมองของผู้ประกอบการที่จะเข้าร่วมกลุ่มทางการค้า เครือข่ายต่างๆของทั้งภาครัฐและเอกชนโดยเฉพาะเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตาราง 4 คุณลักษณะและสมรรถนะของผู้ประกอบการในภาพรวม

คุณลักษณะ	0-5	10	15	20	25
การแสวงหาโอกาส				17.50	
ความมุ่งมั่น				16.10	
ความผูกพันและรับผิดชอบ				16.15	
ความต้องการใฝ่หาคุณภาพ และประสิทธิภาพ				16	
ความกล้าเสี่ยง				15	
การตั้งเป้าหมาย				16.20	
การแสวงหาข้อมูล				17.10	
การวางแผนการติดตามและ ประเมินอย่างมีระบบ				15	
การชี้ชวนชักชวนและการมี เครือข่าย				14.15	
การเชื่อมั่นในตัวเอง				16	

สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มเป้าหมาย

ในส่วนของสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมายในค้อยปุ่หมื่น ได้แบ่งเป็นสามส่วนได้แก่ สมรรถนะแห่งความสำเร็จ สมรรถนะการวางแผน สมรรถนะแห่งอำนาจ

สมรรถนะแห่งความสำเร็จ กลุ่มเป้าหมาย มีสมรรถนะแห่งความสำเร็จที่เด่นในด้านความแสวงหาโอกาส (17.25) และสมรรถนะในการมีพันธะต่องานความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน (16.15) และความมุ่งมั่น (16.10) ผลจากการประเมินอธิบายว่า กลุ่มเป้าหมายในค้อยปุ่หมื่น มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และแสวงหาโอกาสใหม่เพื่อมีโอกาสในการสร้างความมั่งคั่ง มีความทุ่มเทความสามารถที่ตนเองมีอยู่กับการทำงาน ไม่ทอดทิ้งต่อความยากลำบากและต้องการพัฒนาตนเองโดยมีการค้นหาข้อมูลใหม่ๆเพื่อต้องการความสำเร็จในงาน

นอกจากนี้ยังสามารถแปลผลได้ว่า เมื่อผู้ประกอบการได้ตั้งเป้าหมายหรือรับงานมาแล้ว มีการแสวงหาหนทางที่จะประสบความสำเร็จในเป้าหมายหรืองานนั้น ๆ และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้ตกลงหรือทำสัญญากันไว้กับลูกค้า โดยทำตามข้อตกลงหรือสัญญาที่ได้ให้ไว้ รวมถึง และยังเป็นผู้ที่ชอบงานที่มีความท้าทาย เป็นงานที่มีความเสี่ยง ในระดับกลาง (15) ทำให้มีโอกาสในการประสบความสำเร็จพอสมควร งานวิจัยนี้ได้แปลความหมายในสมรรถนะแห่งความสำเร็จที่น้อยว่า เพื่อเติมเต็มและเพื่อให้สมรรถนะแห่งความสำเร็จมีความสมบูรณ์มากขึ้น กลุ่มเป้าหมายในดอยปุยหมื่น ต้องเพิ่มเติมความรู้ในส่วนของการเป็นผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่องในด้านการจัดการในกิจการ และพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและพร้อมที่จะเสี่ยงในการเป็นผู้ประกอบการ

สมรรถนะการวางแผน ผลการวิเคราะห์หืออธิบายถึงกลุ่มเป้าหมาย มีสมรรถนะด้านการพยายามแสวงหาข้อมูล (Information Seeking) (17.10) ผู้ประกอบการจะมีการแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์และประกอบการตัดสินใจ เช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม กฎหมาย ทั้งนี้ยังรวมถึงการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและการอบรมสัมมนาด้วยอีกด้านที่ผู้ประกอบการมีคุณลักษณะที่เสริมให้สมรรถนะในด้านนี้สูงคือการตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) (16.20) เป็นเป้าหมายที่มีความท้าทายเช่นการตั้งเป้าหมายในการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงเป้าหมายในการทำกำไร นอกจากนี้ การวางแผนและด้านการประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring) (15) กลุ่มเป้าหมายมีการวางแผนการทำงาน กำหนดกลยุทธ์และวิธีการ และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น รวมไปถึงการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานนั้น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามมี ที่ชัดเจน แต่ถึงแม้คุณลักษณะในด้านนี้จะสูงแต่น้อยกว่าในด้านอื่น ดังนั้นผู้ประกอบการต้องการความรู้ ด้านการวางแผนธุรกิจและการประเมินผลการดำเนินงานของธุรกิจเพื่อสร้างความมั่นใจและสามารถผลักดันในการเป็นผู้ประกอบการ (Ruangkrit, S. and Thechatakerng, P. 2013).

สมรรถนะแห่งอำนาจ ของกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับกลาง งานวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการเครือข่ายของผู้ประกอบการ (14.15) เพราะการชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion and Networking) ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่เสาะแสวงหาพันธมิตร สร้างเครือข่ายทางธุรกิจ มีความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวให้ผู้อื่นเข้ามาช่วยเหลือและให้ความร่วมมือ (Collins & Moore 1987) ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีตัวกลางช่วยแนะนำเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกหมู่บ้านต่างๆ (Potasin & Thechatakerng 2014) สำหรับด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (Self Confidence) (16) ผลวิจัยแสดงให้เห็นถึงความต้องการการสร้างเชื่อมั่น ความเชื่อ

เกิดจากความรู้ที่เพียงพอต่อการประกอบการ (Thechatakerng & Potasin 2013) ดังนั้นงานวิจัยนี้ได้เสนอแนะการสร้างเชื่อมั่นโดยให้มีการอบรมความรู้ด้านการประกอบการ เพราะผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จ ต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำในสิ่งที่ยากและท้าทายให้ประสบผลสำเร็จได้

ตาราง 5 สมรรถนะของผู้ประกอบการในภาพรวม

คุณลักษณะ	0-5	10	15	20	25
สมรรถนะแห่งความสำเร็จ					
การแสวงหาโอกาส				17.50	
ความมุ่งมั่น				16.10	
ความผูกพันและรับผิดชอบ				16.15	
ความต้องการไฝหาคุณภาพและประสิทธิภาพ				16	
ความกล้าเสี่ยง				15	
สมรรถนะการวางแผน					
การตั้งเป้าหมาย				16.20	
การแสวงหาข้อมูล				17.10	
การวางแผนการติดตามและประเมินอย่างมีระบบ				15	
สมรรถนะแห่งอำนาจ					
การชักชวนชักชวนและการมีเครือข่าย				14.15	
การเชื่อมั่นในตัวเอง				16	

ข. ด้านการวิเคราะห์ทุนส่วนตัว (บุคคล) ในการประกอบการและแหล่ง ทุนในการเริ่มกิจการ

การประเมินด้านนี้ในส่วนของผู้มีแนวโน้มขยายหรือประกอบกิจการใหม่ โดยทีมวิจัยใช้ตารางประเมินซึ่งปรับปรุงจาก (Chandler & Jansen, 1992, p232; McClelland, 1987) ซึ่งเป็นการประเมินว่าผู้มีแนวโน้มขยายหรือประกอบการ มีจุดเด่นในส่วนของตนเองในด้านใด และเพื่อให้เห็นความสำคัญของการเตรียมข้อมูลทางการเงิน สินทรัพย์ และหนี้สินของตนเอง เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพ ทรัพยากร จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง เพื่อเป็นการประมาณการเกี่ยวกับเงินทุนที่จะนำมาใช้ในโครงการธุรกิจของตน และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนในธุรกิจ นอกจากนี้แล้วยังประเมินในส่วนความสามารถหาทุนและแหล่งเงินทุนที่จะสนับสนุนให้เกิดการประกอบการขึ้น โดยให้กลุ่มเป้าหมายวิเคราะห์ตัวเอง โดยดึงเอาลักษณะเด่นของตนเองออกมา ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นดังนี้

ทุนส่วนตัว (บุคคล)

ลักษณะเด่นและด้อยของกลุ่มเป้าหมาย จากการประเมินโดยใช้ตารางที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยให้กลุ่มเป้าหมายประเมินและใส่ลักษณะเด่นและด้อยของตนเองในกระดาษประเมิน ซึ่งสามารถใส่ได้มากกว่าหนึ่งลักษณะ ผลการประเมินพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีลักษณะเด่นในเรื่อง มีความมุ่งมั่น ขยันขันแข็ง และจิตอาสา ในจำนวนเกือบเท่าๆกันตามลำดับ สำหรับความสามารถในด้านอาชีพที่ทำและสถานะการเป็นผู้นำ พบว่ากลุ่มเป้าหมายต้องการการอบรมในด้านดังกล่าวเพื่อสร้างความเข้มแข็งเพื่อจะสามารถเป็นผู้ประกอบการ อีกทั้งความสามารถหาแหล่งเงินทุนที่สนับสนุนการประกอบการ ขาดความรู้ในการประกอบกิจการ และขาดเครือข่าย ในจำนวนเท่าๆกัน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์หาจุดแข็งของกลุ่มเป้าหมาย

ลักษณะเด่น	จำนวน	ลักษณะด้อย	จำนวน
	จำนวน		จำนวน
1.มีความมุ่งมั่น ขยันขันแข็ง	5	1.ขาดเงินทุน	3
2. จิตอาสา	5	2. ขาดความรู้	3
3.ความสามารถในด้านอาชีพ	3	3. ขาดเครือข่าย	3
4.สถานะการเป็นผู้นำ	2	4.ขาดสถานะการเป็นผู้นำ	3
รวม	15	รวม	12

หมายเหตุ สามารถใส่ลักษณะเด่นและด้อยของตนเองได้มากกว่า 1 ลักษณะ

ความสามารถส่วนบุคคลในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน

จากการประเมินในแบบประเมินที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นพบว่า กลุ่มเป้าหมาย มีความสามารถที่จะหาแหล่งทุนที่เข้าถึงได้เพื่อมาประกอบการ จากทุนส่วนตัว และกองทุนหมู่บ้าน ในสัดส่วนเท่ากัน (5) นอกจากนี้ยังมีความเป็นไปได้ในการหาทุนจากการกู้เงินจากกลุ่มสมาชิก และ กุ้ยมพ่อแม่ ญาติพี่น้องในอัตราเท่าๆกัน (3) นอกนั้นมีความเป็นไปได้จากแหล่งอื่นๆ ในอัตราส่วนเท่าๆกัน ธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์การเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตร รวมถึง เงินเดือนผู้สูงอายุ และการร่วมหุ้น (2) ตามลำดับ (ตาราง 7)

ตารางที่ 7 แหล่งเงินลงทุนที่เข้าถึงได้

แหล่งเงินทุน		จำนวน
1.ทุนส่วนตัว		5
2.กองทุนหมู่บ้าน		5
3.ธนาคารพาณิชย์		2
4.สหกรณ์การเกษตร		2
5.ธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส)		2
6.กู้เงินจากกลุ่มสมาชิก		3
7.กุ้ยมพ่อแม่ ญาติพี่น้อง		3
8.เงินเดือนผู้สูงอายุ		2
9.ร่วมหุ้น		2
11.อื่นๆ		2
รวม		28

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 แหล่ง

ส่วนที่ 4 ด้านการสังเคราะห์โครงการธุรกิจของกลุ่มเป้าหมาย

หลังจากที่ได้ใช้แบบประเมินลักษณะทุนส่วนตัวและความสามารถเข้าถึงแหล่งทุนแล้ว กลุ่มเป้าหมายได้ถูกขอให้กลั่นกรองความเป็นไปได้ของการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต โดยใช้การประเมินการกลั่นกรองจุลภาคและมหภาค (Buiza, 2012) เพื่อจับคู่กับทุนส่วนบุคคลได้กล่าวมาแล้วข้างต้น รวมถึงการประเมินสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เพื่อเป็นส่วนประกอบที่มีผลต่อการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มที่จะประกอบการโครงการธุรกิจ ผลิตภัณฑ์จากใบชาแปรรูปและผักอินทรีย์ จำนวน 3 รายการลงมาก็คือ โฮมสเตย์ และร้านกาแฟสด จำนวน 2 รายการ

ตารางที่ 8 ความเป็นไปได้ในการทำโครงการในขนาดของกลุ่มเป้าหมาย

โครงการ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.ผลิตภัณฑ์แปรรูปลำไย	/					/	/			
2.ผักอินทรีย์			/						/	/
3.ร้านกาแฟสด		/			/					
4.โฮมสเตย์				/						
5.ร้านขายของชำ								/		
รวม										

ส่วนที่ 5 การสร้างความเข้มแข็งด้วยการเสวนาความรู้ด้านการจัดตั้งธุรกิจและการดำเนินการธุรกิจเบื้องต้น

การถ่ายทอดความรู้พื้นฐานด้านการจัดตั้งธุรกิจ

หลังจากการวิเคราะห์เบื้องต้นและได้โครงการแนวนิมที่จะสร้างผู้ประกอบการ ทีมวิจัยได้ใช้วิธีการให้ความรู้เบื้องต้นในด้านที่เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจ ในโครงการที่เหมาะสม หลังจากทีกลุ่มเป้าหมายได้ทำการประเมินโดยใช้วิธีการประเมินดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น นักวิจัยและทีมงานได้ให้ความรู้ในด้าน การจัดตั้งธุรกิจดังเนื้อหา ดังนี้

-การจัดตั้งธุรกิจใหม่

ทีมวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ให้ความรู้ในด้านการลดความเสี่ยงในการสร้างหรือเริ่มตังกิจการดังนี้ ในด้านสินค้าและบริการที่จะนำเสนอแก่ลูกค้าสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมายได้จริง และขนาดของตลาดใหญ่พอที่จะลงทุนแล้วมีกำไรอยู่รอดได้ อัตรากำไรจากการดำเนินงานมีมากพอสมควรแก่การลงทุน ธุรกิจที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่จะต้องมีความได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage)เหนือกว่าคู่แข่งที่มีอยู่ การบริหารงานแบบเป็นทีม ซึ่งแต่ละคนในทีมมีความสามารถเฉพาะด้านมากพอที่จะจัดการกิจการอย่างถูกต้องตามหลักการ เช่นจัดตั้งแบบห้างหุ้นส่วน หรือ บริษัทจำกัด ผู้บริหารธุรกิจที่ก่อตั้งขึ้นมาใหม่ควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในสิ่งที่ต้องทำบ้าง หรืออาจเป็นผู้ที่เคยก่อตั้งธุรกิจอื่นมาก่อน มีเงินทุนดำเนินงานที่พอเพียง ลักษณะของการดำเนินงานเป็นแบบพึ่งพาอาศัยกับธุรกิจอื่น หรือเป็น

พันธมิตรซึ่งกันและกันที่จะสามารถร่วมมือกันผลิตสินค้าและบริการ แล้วขยายตลาด ให้กว้างไกลกว่าท้องถิ่นเดิม และธุรกิจกับผู้ประกอบการ มีความเหมาะสมกัน

การดำเนินการธุรกิจเบื้องต้นและการประกอบการการธุรกิจขึ้นมาใหม่

ให้แนวคิดการวิเคราะห์ด้านการเป็นผู้ประกอบการ วิเคราะห์ด้านการจัดการ การจัดการธุรกิจ ความต้องการของตลาด ความต้องการของลูกค้า การวิเคราะห์จุดเด่นของธุรกิจเพื่อการแข่งขัน โดยที่จุดเด่นต้องชัดเจนและมีคุณค่าสำหรับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย รวมถึงการให้แนวคิดเบื้องต้นแก่ผู้ประกอบการในการจัดการธุรกิจ ค่าใช้จ่ายในการเริ่มต้นก่อตั้งธุรกิจ เลือกรูปแบบของการก่อตั้งทางกฎหมายที่เหมาะสมจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ในรูปแบบธุรกิจเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทจำกัด นอกจากนี้ ทีมวิจัยได้ให้แนวคิดที่สำคัญด้าน การเลือกทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม และการขายโดยใช้ พาณิชนียอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงแนวคิดเบื้องต้นด้าน วางแผนการธุรกิจ ซึ่งรวมถึงการวางแผนทั้งสี่ด้าน เช่น การตลาด การจัดการองค์การธุรกิจ การผลิตและการเงิน

บทที่ 5

สรุปผลงานวิจัย

ในส่วนนี้ได้อธิบายถึง สรุปผลงานวิจัยในภาพรวม การอภิปรายผล ข้อจำกัดในงานวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลงานวิจัยในภาพรวม

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (exploratory research) โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group) และการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายบนดอยปู่หมื่น อำเภอแม่ฮาด 5 ราย โดยงานวิจัยใช้แนวคิด การท่องเที่ยว การประเมินศักยภาพพื้นที่และการใช้พื้นที่การเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงทฤษฎีผู้ประกอบการเป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำวิจัย โดยมุ่งไปที่คุณลักษณะและสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ถึงธุรกิจที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการจะเป็นผู้ประกอบการในอนาคต และการเสวนาด้านความรู้เชิงประกอบการ

หมู่บ้านดอยปู่หมื่น ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่ฮาด-แม่ฮาด ความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,400 – 1,500 เมตร และยอดเขาสูงสุด คือ ดอยผ้าห่มปก ความสูง 2,285 เมตรความสูงเป็นอันดับ 2 ของประเทศ ประชากรที่อาศัยอยู่บ้านปู่หมื่นเป็นชาวเขาเผ่าลาหู่แดงและลาหู่ดำ อพยพเข้ามาจากประเทศจีน พม่า และเข้ามาอยู่ในประเทศไทย เมื่อ 150 ปีที่แล้ว ชาวบ้านมีอาชีพปลูกชา กาแฟ และผลไม้เมืองหนาว เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง หมู่บ้านยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ใช้น้ำประปาภูเขา ปัจจุบัน 96 ครัวเรือน มีประชากร 560 คน มีโรงเรียนตำรวจชายแดนดูแลการสอน การศึกษาบริบทพื้นที่ และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวชุมชนเชิงเกษตร ดอยปู่หมื่น อุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ แยกเป็น 2 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่บ้านปู่หมื่นพุทธ มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ในการท่องเที่ยว ทั้งจุดชมวิวที่ชุมชนเสนอแนะ และผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและพบสถานที่ที่ถือเป็นศักยภาพทางธรรมชาติบริเวณหมู่บ้านปู่หมื่นพุทธ ได้แก่ น้ำตก จุดชมวิวที่สามารถมองเห็นหมู่บ้านบนดอยใกล้เคียงกับดอยปู่หมื่นได้หลายหมู่บ้าน และชัดเจน สวยงาม นับว่าเป็นแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งภายในหมู่บ้านปู่หมื่นพุทธ รวมถึงประเพณี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของชนเผ่าลาหู่ ได้แก่ ประเพณีกินวอ ซึ่งจัดขึ้นสืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษ คล้ายงานฉลองขึ้นปีใหม่ของชนเผ่าลาหู่ ซึ่งมีพิธี และขนบธรรมเนียมที่น่าสนใจ จัดขึ้นประมาณ

5-7 วัน ประเพณีกินข้าวใหม่ เป็นการบูชาพระเจ้าด้วยของใหม่หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นพืชสวนครัว ข้าว ใบชา และกาแฟ ประเพณีด้านศาลาจัดขึ้นเฉพาะชุมชนหมู่บ้านปูหมื่นพุทธ เป็นพิธีเช่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย โดยการนำผลผลิตทุกอย่างที่อยากได้ไว้ในศาลา เช่น เมล็ดพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์ข้าว หมู ไก่ ทุกอย่างที่ต้องการให้เกิดผลผลิต ใส่ลงไปศาลา มีความเชื่อว่า เมื่อใกล้ถึงเวลาปลูกข้าวจะต้องเลี้ยง ผีปู่-ผีย่า (บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว) เลี้ยงแมลงที่ทำความเสียหายให้พืชผลเสียก่อน เพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาดี โดยไม่มีแมลงเข้ามายุ่ง ด้านวัฒนธรรมการต้อนรับแขกด้วยน้ำชาร้อนที่ชุมชนในหมู่บ้านปลูกขึ้นเอง และความเชื่อเรื่องผีบรรพบุรุษ (ผีปู่-ผีย่า) ที่ต้องมีการนับถือ บูชา เรื่องเล่าตำนานการกำเนิดของชนเผ่าลาหู่จากหลายๆ แหล่งข้อมูลที่น่าสนใจ และสัญลักษณ์ (น้ำเต้าสีทอง) ซึ่งแสดงถึงต้นกำเนิดของชาวเขาชนเผ่าลาหู่ ทำให้ทราบถึงการเป็นหมู่บ้านชาวเขาชนเผ่าลาหู่ได้อย่างชัดเจน รวมถึงการดำเนินชีวิตตามวิถีชนเผ่าลาหู่แดง ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะของชนเผ่าที่น่าดึงดูด และน่าสนใจ

หมู่บ้านปูหมื่นคริสต์ มีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่ม Home stay ขึ้นภายในหมู่บ้าน โดยการนำของผู้เฒ่าในชุมชน รวมกลุ่มการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติ จุดชมวิว และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าลาหู่ และการท่องเที่ยวโดยการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสกับการดำเนินชีวิตวิถีชีวิตชนเผ่า ภายในหมู่บ้านปูหมื่นคริสต์ยังให้การสนับสนุนที่พัก หรือแคมป์ โดยผู้นำตามธรรมชาติเป็นเจ้าของ สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ชุมชนในหมู่บ้านปูหมื่นคริสต์ ใช้สำหรับให้นักวิจัย ได้เข้ามาพักอาศัย และศึกษา เพื่อค้นคว้างานวิจัยในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

จากการจัดตั้งและรวมกลุ่มโฮมสเตย์ขึ้นในหมู่บ้านปูหมื่นคริสต์ เมื่อปี พ.ศ. 2552 ชุมชนยังได้รับการรับรองจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องมาตรฐานหมู่บ้าน Home stay เมื่อปี พ.ศ.2552 และยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2555 อีกด้วย

จากผลการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลบริบท และศักยภาพของชุมชนหมู่บ้านปูหมื่น ถือได้เป็นหมู่บ้านชาวเขาที่เป็นต้นแบบในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่ง โดยการเริ่มต้นการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านปูหมื่นที่นับถือศาสนาคริสต์ได้มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยการรวมกลุ่มจัดตั้ง กลุ่ม Home stay ขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากชุมชนมีฐานอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ชา กาแฟ มีทุนเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ บวกกับประเพณี วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตชนเผ่าลาหู่แบบดั้งเดิมและคงความเป็นเอกลักษณ์อยู่จนปัจจุบันนี้ สามารถนำไปใช้เป็นตัวหนุนและปัจจัยในการนำไปสู่การ

“การท่องเที่ยวโดยชุมชน” (Community-based Ecotourism) อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร โดยมีพื้นที่เด่นๆที่จะจูงใจนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการสร้างรายได้และช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรการเกษตรและไม่เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม

โดยพื้นที่การเกษตรที่สามารถใช้ประโยชน์และนำมาจัดการให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร ได้แก่ “ชาต้นแรก” ชาเปลี่ยนชีวิตชาวเขาตอยปุ่หมื่นที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลเดชอดุยเดช พระราชทานให้แก่ชาวเขาบ้านปุ่หมื่น ตำบลแม่สว อำเภอมะอวย จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินในปี 2515 เป็นเวลากว่า 40 ปี มาแล้ว เป็นต้นชาพันธุ์ “อัสสัม” ซึ่งพระราชทานให้ นาย จะพะ 1 ใน 6 ชาวเขาเผ่าละหู่ หรือ มูเซอร์ ที่ได้รับคัดเลือกให้อบรมความรู้การทำเกษตร กับโครงการพัฒนาการชาวเขาที่ ดชด. ค่ายดาราธรรมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยในการเสด็จพระราชดำเนินอีกครั้งเมื่อปี 2523 ทรงมีรับสั่งให้ นาย จะพะ ซึ่งสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างมั่นคงแล้ว กระจายความรู้ช่วยเพื่อนชาวเขา หลังนายจะพะ เสียชีวิต นายเจริญชัย พร้อมครอบครัวได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จพระราชดำเนิน ในปี 2527 ในการเสด็จโครงการหลวงห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ทรงมีรับสั่งให้สานงานโครงการต่างๆต่อจากบิดา จนสามารถพัฒนาหมู่บ้านเป็นพื้นที่ปลูกชา ถึง 2000 ไร่ ทำให้พี่น้องชาวเขามีรายได้ต่อครัวเรือน 4 หมื่นถึง 5 หมื่นบาท นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้ ที่ชาพระราชทานต้นแรก เปลี่ยนชีวิตชาวตอยปุ่หมื่นไม่ต้องย้ายถิ่นฐาน และยังมีอาชีพที่มั่นคง

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน “ชาตอยปุ่หมื่น” เพื่อจัดจำหน่ายชาสด และชาแห้ง

ในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้กับโรงงานในอำเภอฝาง โดยนักท่องเที่ยวสามารถได้เห็น ได้เรียนรู้ จากไร่ชา ด้านการปลูกชา อีกทั้งกระบวนการแปรรูปชาประกอบด้วย ยอดใบ ชาสด ผึ่งชาในร่ม (แบบธรรมชาติใช้เวลา 12-18 ชั่วโมง) คั่วชา นวดชา ตากแดดทำให้ชาแห้ง คัดแยกเกรดใบชา และบรรจุภัณฑ์ตามลำดับ ผลิตภัณฑ์ชาที่ได้คือชาจีนแบบกึ่งหมักชนิดเส้น ราคาขาย ประมาณ 80-90 บาทต่อกิโลกรัม กระบวนการแปรรูปชาจะใช้เครื่องจักรแปรรูปชาที่ชุมชนมีอยู่เดิม และใช้พลังงานสะอาด (พลังงานน้ำ) มาขับเคลื่อนแทนการใช้ถ่านหิน เชื้อเพลิง ในทุกกระบวนการ และมีการใช้องค์ความรู้ในการแปรรูปชาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ชาที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด และสามารถขายในราคาที่สูงขึ้น โดยเป็นชาในกลุ่มพันธุ์อัสสัม เป็นชาที่เหมาะสมสำหรับใช้แปรรูปเป็นชาดำ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้เยี่ยมชมได้แบบครบวงจรตั้งแต่เริ่มจนเสร็จสิ้นกระบวนการผลิตจนถึงจำหน่าย

ไร่กาแฟดอยปู่หมื่น ดอยปู่หมื่นเป็นแหล่งเพาะปลูกวัตถุดิบออร์แกนิก กาแฟ และชาคุณภาพ ของผลิตภัณฑ์ดอยปู่หมื่น ตั้งอยู่ ณ เทือกเขาแดนลาว ตำบลแม่สาว อำเภอแม่ฮวย จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความสูง 2,285 เมตร จากระดับน้ำทะเล ด้วยระดับความสูงที่เหมาะสมทำให้สภาพอากาศเย็นสบาย มีสภาพแวดล้อมแวดล้อม อุดมสมบูรณ์ ทำให้ต้นกาแฟ และต้นชา ค่อยๆเจริญเติบโต กระบวนการสะสมสารอาหาร และแร่ธาตุต่างๆเป็นไปอย่างช้าๆ ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ และมีรสชาติเยี่ยม คงคุณค่าของวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์กาแฟดอยปู่หมื่นกาแฟ ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจากสถาบันชั้นนำต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ อาทิ เช่น องค์การอาหารและยา ได้รับการรับรองผลิตภัณฑ์ฮาลาล ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกจาก FDA/EU ดังนั้นสถานที่นี้จึงเป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร นักท่องเที่ยวจึงมั่นใจได้ในคุณภาพ และความปลอดภัย ของผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ ดอยปู่หมื่นกาแฟ

อีกทั้งเพื่อเป็นการสร้างความเป็นผู้ประกอบการและให้เกิดการประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในดอยปู่หมื่น งานวิจัยนี้จึงทำการวิเคราะห์ลักษณะสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย โดย กลุ่มเป้าหมาย มีคุณลักษณะเด่นในด้าน การมีความมุ่งมั่น ใกล้เคียงกับการมีความรู้พื้นฐานและความรับผิดชอบในงาน ซึ่งไม่แตกต่างจาก การมีความต้องการพัฒนาคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีความกล้าเสี่ยง และมีการวางแผน การติดตามงาน และมีการประเมินอย่างมีระบบ ตามลำดับ ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการยังขาดเครือข่ายและขาดการชี้ชวน การชักชวน ซึ่งต้องปรับปรุงอย่างเร่งด่วนเพื่อผลักดันให้เกิดการประกอบการและเพิ่มการเป็นผู้ประกอบการ

ส่วนของสมรรถนะของกลุ่มเป้าหมาย ได้แบ่งเป็นสามส่วนได้แก่ สมรรถนะแห่งความสำเร็จ สมรรถนะการวางแผน สมรรถนะแห่งอำนาจ **สมรรถนะแห่งความสำเร็จ** กลุ่มเป้าหมาย มีสมรรถนะแห่งความสำเร็จที่เด่นในด้านความมุ่งมั่นและแสวงหาโอกาส นอกจากนี้ยังมี สมรรถนะในการมีพันธะต่องานความผูกพัน ความรับผิดชอบในงาน แต่ผลการประเมิน ได้แสดงให้เห็นถึงความต้องการสมรรถนะในด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ **สมรรถนะการวางแผน** เพิ่มขึ้น ผลการวิเคราะห์หรืออธิบายถึงกลุ่มเป้าหมาย มีสมรรถนะการวางแผนสูง เป็นเป้าหมายที่มีความท้าทาย และมีการพยายามแสวงหาข้อมูล ทั้งนี้ยังรวมไปถึง การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและการอบรมสัมมนาด้วยอีกด้านที่กลุ่มเป้าหมายมีคุณลักษณะที่เสริมให้สมรรถนะในด้านนี้สูงคือด้าน การประเมินอย่างมีระบบ (Systematic Planning and Monitoring) กลุ่มเป้าหมายมีการวางแผนการทำงาน กำหนดกลยุทธ์และวิธีการ และแก้ไข

ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น รวมไปถึงการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานนั้น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามการตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) ที่ชัดเจนที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ **สมรรถนะแห่งอำนาจ**ของกลุ่มเป้าหมายเป้าหมายอยู่ในระดับกลาง โดยเฉพาะด้านความเชื่อมั่นในตนเอง งานวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความต้องการเครือข่ายของผู้ประกอบการ เพราะการชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย (Persuasion and Networking) ผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่เสาะแสวงหาพันธมิตร สร้างเครือข่ายทางธุรกิจ มีความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวให้ผู้อื่นเข้ามาช่วยเหลือและให้ความร่วมมือ (Collins & Moore 1987) ดังนั้นผู้ประกอบการควรมีตัวกลางช่วยแนะนำเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกหมู่บ้านต่างๆ (Potasin & Thechatakerng 2014)

ด้านการวิเคราะห์ทุนส่วนตัว (บุคคล) ในการประกอบการและแหล่งทุนในการเริ่มกิจการ พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีลักษณะเด่นในเรื่อง จิตอาสา มีความมุ่งมั่น ขยันขันแข็ง และความสามารถในด้านอาชีพที่ทำ ในจำนวนเกือบเท่าๆกันตามลำดับ สำหรับลักษณะด้อย พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีปัญหาเรื่องความสามารถหาแหล่งเงินทุนที่สนับสนุนการประกอบการ สภาวะจิตใจไม่มุ่งมั่น ขาดความรู้ในการประกอบกิจการ แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มเป้าหมายยังพอมีความสามารถที่จะหาแหล่งทุนที่เข้าถึงได้เพื่อมาประกอบการ จากทุนส่วนตัว จากกองทุนหมู่บ้าน และยังมีความเป็นไปได้ในการหาทุนจากธนาคารพาณิชย์ สหกรณ์การเกษตร และธนาคารเพื่อการเกษตร

การสังเคราะห์โครงการธุรกิจของกลุ่มเป้าหมาย ผลการประเมินแสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มที่จะประกอบการโครงการธุรกิจ ผลิตภัณฑ์จากชาและกาแฟ รองลงมาคือ โฮมสเตย์ และร้านกาแฟสด

หลังจากการวิเคราะห์เบื้องต้นและได้โครงการที่มีแนวโน้มที่จะสร้างประกอบการได้ ทีมวิจัยได้ใช้วิธีการให้ความรู้เบื้องต้นในด้านที่เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจ ในโครงการที่เหมาะสม ในด้านการสร้างธุรกิจใหม่ ความรู้พื้นฐานด้านการบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการ การตลาด บัญชีการเงิน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาด้านศักยภาพของพื้นที่การเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวของดอยปู่หมื่น ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบครบวงจร ได้นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ลภัส พงศกรรัง

ศิลป์ (2557) ซึ่งได้อธิบายถึงการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ด้านศักยภาพทางด้านทรัพยากร การท่องเที่ยว กลุ่มการท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกไครมีศักยภาพทางด้านการบริการ และการให้ ประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมา ท่องเที่ยวในกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน นอกจากนี้งานวิจัยนี้ได้ค้นพบผลการวิจัยเกี่ยวกับบริบท พื้นที่ และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนหมู่บ้านปทุมนี้ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยหลายๆ ชิ้นที่อ้างว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน คือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มี เอกลักษณ์ดึงดูดใจ เน้นการศึกษาทรัพยากรธรรมชาติ ป่าชุมชน ชุมชนบนพื้นที่สูงมีศักยภาพ ทั้งทางธรรมชาติ และทางวัฒนธรรมประเพณีชนเผ่าแบบดั้งเดิมที่ยังคงรักษาไว้ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนบุคลากรของชุมชนที่สามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เป็นกิจกรรมทางเลือก สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะธุรกิจชุมชนพร้อมๆ กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมของชุมชน และประวัติศาสตร์ที่มี ความเก่าแก่ โดยการอนุรักษ์ฟื้นฟูวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนมากกว่าการดำเนินการ ท่องเที่ยวเพื่อแสวงหารายได้เพียงอย่างเดียว (ศรัชัย ไทธรรมพู, 2548; ชาตรี ชูจิตร และคณะ, 2551; สุพจน์ สุคนธ์โอสถ, 2548) ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แสดงถึงศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือเชิงอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่นั้นไม่ให้ ถูกทำลาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และการดำเนินวิถีชีวิตชนเผ่าลาหู่ โดยชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม

อีกทั้ง จากผลการวิจัยเรื่องการสร้างผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในดอยปทุมนี้ อำเภอมะออย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งนึ่งงานวิจัยนี้ได้ค้นพบผลการวิจัยขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการสร้างผู้ประกอบการ หลายๆชิ้น (Potasin & Thechatakerng 2014; ภูษณิศ เทช เกถึง 2556ก, 2556ข; วัชรวิทย์ 2550 สมแก้ว 2550; ปาริชาติ 2544; ชูติภา 2543) ได้อ้างถึง ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จต้องมีการบริหารจัดการแบบเจ้าของคนเดียว และ ทำมานานกว่า 10 ปีขึ้นไป โดยเฉพาะจุดเด่นของคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมายดอยปทุมนี้ที่มี ลักษณะเด่นของการมีความรับผิดชอบในงาน มีความกล้าเสี่ยง และมีความมุ่งมั่นความสำเร็จ ดังที่งานวิจัยก่อนหน้านี้ได้เสนอถึงคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จของการเป็น ผู้ประกอบการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมีผลกำไรมากกว่า 10% เมื่อย้อนหลังไป 3 ปี โดย ได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวง ทั้งนี้ผู้ประกอบการมีความต้องการความรู้เพิ่มเติมใน ด้าน การตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในภาคใต้ :ภาคบริการพบว่า ผู้ที่ประสบ

ความสำเร็จมีการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว มีระยะเวลาและมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจของตนเองมากกว่า 10 ปี โดยเฉพาะจุดเด่นของคุณลักษณะของผู้ประกอบการในตำบลป่าไผ่ ที่มีลักษณะเด่น ดังที่งานวิจัยก่อนหน้านี้ได้เสนอถึงคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Potasin & Thechatakerng, 2014; Thechatakerng, 2012, 2009.; Lazear, 2003; Bosma & Al., 2000; Longnecker & Moore, 1991 ได้สรุปคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จดังนี้ มีความกล้าเสี่ยง มีความมุ่งมั่นความสำเร็จ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผูกพันต่อเป้าหมาย

ด้านศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มเป้าหมาย มีคุณลักษณะที่ควรจะต้องพัฒนาให้ดีขึ้น คือ ความกล้าเสี่ยง การตั้งเป้าหมาย และความมั่นใจในตนเอง ส่วนคุณลักษณะที่ควรจะต้องพัฒนาให้ดีขึ้น คือ การแสวงหาโอกาส ความมุ่งมั่นในคุณภาพและประสิทธิภาพ ความกล้าเสี่ยง การตั้งเป้าหมาย การวางแผนและควบคุมอย่างเป็นระบบ และความมั่นใจในตนเอง ซึ่งงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องกลับพบว่า ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีคุณสมบัติในด้าน ความกล้าเสี่ยง มีความมั่นใจในตนเอง (Thechatakerng 2013, ภาณี อุบลศรี, 2546 และอรุณญา มานะแก้ว, 2547) ดังนั้นการเป็นผู้ประกอบการควรได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องในด้านการเป็นผู้ประกอบการ การประกอบการ รวมถึงการบริหารธุรกิจอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเชื่อมั่น และสามารถใช้ความรู้จากการอบรมเพื่อเพื่อความเข้มแข็งในการประกอบการ

ข้อจำกัดในงานวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มีข้อจำกัดในด้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งได้ใช้กลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อมและสนใจเข้าร่วมโครงการกับทีมวิจัยเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำนวนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 ราย ที่ค่อนข้างจำกัดในด้านจำนวน ฉะนั้นทำให้ข้อมูลที่ได้มีข้อจำกัด ผู้ที่จะนำข้อมูลไปใช้ควรใช้ด้วยความระมัดระวัง

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้เสนอแนะให้งานวิจัยท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีการดำเนินการศึกษาต่อยอดเพื่อจัดทำ Package ทัวร์ สำหรับนำเที่ยวในระยะสั้นและระยะยาว สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาแบบเป็นกลุ่มและมาเองเป็นต้น อีกทั้งการสร้างผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามแนวทางการสร้างผู้ประกอบการ ดังนี้

แนวทางการท่องเที่ยว

แผนการท่องเที่ยวชมเกษตรครบวงจรดอยปู่ แบบครึ่งวัน มี 2 ช่วง เริ่มตั้งแต่ 9:00-12:00น. และ 13:00-17:00น. สามารถเลือกได้ว่าจะใช้โปรแกรมช่วงไหน (ซึ่งโปรแกรมนี้เหมาะสำหรับลำคณครอบครัว หรือผู้ผ่านทาง หรือมาล่ำพัง หรือกับเพื่อน) สามารถเลือกได้ว่าจะไปไร่ชาหรือกาแฟ 9:00-12:00 น. มีมัคคุเทศก์คอยพำนำเที่ยว นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ในเรื่องความเป็นมา ป่า ชา “ชาต้นแรก” การกักเก็บน้ำในการบริโภค รวมทั้งนำไปใช้ในการเกษตรของหมู่บ้าน และมีการให้ความรู้ในเรื่องของการปลูกชา มีการสาธิต การ เก็บชา และสาธิตการผลิตในขณะเดียวกัน นักท่องเที่ยวสามารถลองเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ เข้ามามีประสบการณ์ ในกระบวนการผลิต บางขั้นตอนเท่าที่ทำได้ จากนั้น ให้นักท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการทำขนมที่ผลิตจากส่วนผสมที่มีชา จากนั้น ร่วมรับประทาน ขนมพร้อมชา ที่ตัวเองมีส่วนร่วมตั้งแต่แรก จัดขนมบางส่วนที่นักท่องเที่ยวเป็นผู้ผลิตในรูปแบบของตัวเอง ใส่ในบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบ จากนั้นส่งให้นักท่องเที่ยวกลับไปรับประทานต่อ เมื่อเสร็จกิจกรรมแล้ว ให้นักท่องเที่ยวเดินในจุดที่จัดเตรียม เพื่อให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากชา ทุกชนิด อาจทำเป็นตลาดนัดสีเขียว ที่มีผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับชาเป็นหลัก และเสริมด้วยผลิตภัณฑ์ที่ชาวบ้านในชุมชนผลิต หรือนำผลผลิตจากหมู่บ้านนำมาจำหน่าย หรืออาหารพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวได้ลองชิม ในทำนองเดียวกันกันที่นักท่องเที่ยวที่เลือกกาแฟ ก็จะทำคล้ายๆกัน อาจแตกต่างหรือด้อยอดออกไปในบางส่วนตามความเหมาะสม

แนวทางในการสร้างผู้ประกอบการ

สำหรับแนวทางในการสร้างผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้เสนอ 3 แนวทาง
แนวทางในการสร้างของผู้ประกอบการ แนวการจัดทำแผนธุรกิจ และแนวทางในการจัดตั้งธุรกิจ

แนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ

ทีมวิจัยได้จัดทำแผน 1 ปีในการสร้างผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเน้นการอบรม โดยใช้หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการ และลงพื้นที่ธุรกิจจริง และการจัดตั้งธุรกิจที่อย่างเป็นทางการหลังการอบรม ในกรณีในกลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อม

แนวการจัดทำแผนธุรกิจ

หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์เบื้องต้นจากงานวิจัยนี้ ทีมวิจัยได้เสนอให้ กลุ่มเป้าหมาย ผู้ประกอบการเข้ารับการอบรมความรู้ด้าน การประกอบการ โดยเริ่มจากการพัฒนาตนเอง โดยตั้งความเป็นผู้ประกอบการออกมา โดยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เน้นให้ผู้เข้าอบรม ปฏิบัติ แต่ไม่เน้นการจดเลคเชอร์ โดยเริ่มจาก การวิเคราะห์ตัวเอง รู้จักสมรรถนะและ สมรรถภาพตัวเองในการทำธุรกิจ สกัดโครงการธุรกิจ โดยวิเคราะห์จากทุนบุคคลและปัจจัย ภายนอก หลังจากนั้นเริ่มทำความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ ในแต่ละด้าน พร้อมกับการเป็นพี่เลี้ยงใน การจัดทำแผนธุรกิจเชิงปฏิบัติการ ในด้านการจัดการ การตลาด การผลิตและการเงิน โดยใช้ ระยะเวลาปฏิบัติการ 9 เดือน เนื่องจากผู้ประกอบการมีการศึกษา ในระดับไม่สูงมากนัก ทำให้ มีปัญหาในเรื่องความเข้าใจในด้านต่างๆ ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาฝึกปฏิบัติการ โดยเริ่มจาก เดือนแรก

แนวทางในการจัดตั้งธุรกิจ

หลังจากที่ได้อบรมและมั่นใจว่ากลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการมีความพร้อมในการจัดตั้ง ธุรกิจ ทีมวิจัย เสนอ 3 รูปแบบ ในการจัดตั้งกิจการแก่ผู้ประกอบการ โดยจะช่วยชี้แนะ ดังต่อไปนี้

การประกอบการแบบเจ้าของคนเดียวผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินธุรกิจด้วยตนเอง โดยอาจใช้ชื่อธุรกิจหรือชื่อตนเองในการประกอบการ **การประกอบการแบบเจ้าของคนเดียว** ผู้ประกอบการเป็นผู้ดำเนินธุรกิจด้วยตนเอง โดยอาจใช้ชื่อธุรกิจหรือชื่อตนเองในการ ประกอบการ **การประกอบการ แบบหุ้นส่วน**

ห้างหุ้นส่วนสามัญ หุ้นส่วนทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้นอย่างไม่จำกัดจำนวน ร่วมกันหมายถึงหุ้นส่วนแต่ละคนต้องรับผิดชอบในการกระทำของหุ้นส่วนคนอื่นด้วย ทั้งหมด หมายถึง หุ้นส่วนนั้นต้องรับผิดชอบอย่างไม่จำกัดจำนวนในหนี้หรือการกระทำใดๆของหุ้นส่วน ร่วมกัน รวมถึงทรัพย์สินส่วนตัวของหุ้นส่วนก็ต้องนำมารวมด้วย สำหรับห้างหุ้นส่วนทุก ประเภท ต้องมีหุ้นส่วนอย่างน้อย 2 คนจึงจะสามารถตั้งห้างขึ้นมาได้ การที่ผู้ใดจะเข้ามาเป็น หุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญได้นั้นต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคนในห้างหุ้นส่วน ความแตกต่างระหว่างห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนซึ่งไม่ใช่นิติบุคคลนั้น การเสียภาษีจะเสีย ภาษีเป็นรายบุคคล และห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนซึ่งได้มีการจดทะเบียนกับกรมพัฒนา ธุรกิจการค้า จะมีสถานะเป็นนิติบุคคลซึ่งต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลตามกฎหมาย ที่กล่าวมา ข้างต้นนั้น ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนนั้นต้องจดทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

หุ้นส่วนจัดการจะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจดทะเบียน และการจดทะเบียนนั้นจะต้องจดทะเบียนในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่นั้นจะตั้งอยู่ ค่าธรรมเนียมในการจัดตั้งอยู่ในอัตรา 1,000 บาทต่อทุนจดทะเบียนทุกๆ 100,000 บาท โดยมีอัตราขั้นต่ำ 1,000 บาท และอัตราขั้นสูงคือ 5,000 บาท ห้างหุ้นส่วนจำกัด จะมีหุ้นส่วน 2 ประเภท และแตกต่างกันในเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบ ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นต้องมีหุ้นส่วนหนึ่งคนหรือมากกว่านั้นซึ่งต้อง “ร่วมกัน” รับผิดชอบอย่างไม่จำกัดจำนวนสำหรับการกระทำที่หุ้นส่วนได้กระทำ หุ้นส่วนประเภทนี้เรียกว่าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ “ร่วมกัน” หมายถึงหุ้นส่วนแต่ละคนต้องรับผิดชอบในการกระทำของหุ้นส่วนคนอื่นอย่างไม่จำกัดจำนวน ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นที่จะสามารถหุ้นส่วนผู้จัดการหุ้นส่วนประเภทที่ 2 คือ หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้จะต้องมีหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบมากกว่า ๑ คนซึ่งมีความรับผิดชอบเฉพาะเงินที่ตนเองได้ลงทุนไปเท่านั้น

เนื่องจากห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นเป็นนิติบุคคล จึงต้องมีการจดทะเบียนต่อกระทรวงพาณิชย์ หุ้นส่วนผู้จัดการจะเป็นผู้จดทะเบียนตั้งห้างหุ้นส่วนในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่จะตั้งอยู่ การจดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นต้องเสียค่าธรรมเนียมในอัตรา 1,000 บาทต่อหน่วยเงินลงทุน 100,000 บาท โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมขั้นต่ำ 1,000 บาทและค่าธรรมเนียมสูงสุด 5,000 บาท สำหรับการเสียภาษี ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะเสียภาษีเหมือนกับนิติบุคคลทั่วไปและการประกอบการแบบบริษัท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายในดอยปู้หมื่นและศึกษาจากเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่สนใจและมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมโครงการกับทีมวิจัย ทำให้มีจำนวนของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมค่อนข้างจำกัด ดังนั้นงานวิจัยในครั้งหน้าควรจะทำการศึกษาเพิ่มเติมในด้านต่างๆดังนี้

1. ทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย ผู้ประกอบการในหลายๆตำบลตำบล โดยพยายามชักจูงให้กลุ่มต่างๆ เข้าร่วมโครงการวิจัยให้มีจำนวนมากกว่านี้ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เกิดชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- Bird, B. (1992). *The Roman God Mercury: An Entrepreneurial Archetype*, Journal of Management Enquiry, vol 1, no 3, September, 1992.
- Drucker, P. F. (2001). *The Essential Drucker*. Great Britain: Clays Ltd, St. Ives plc.
- Frese, M. (Ed.). (2000). *Success and failure of microbusiness owners in Africa: A psychological Approach*. West Port: Greenwood Publishing Group.
- Hisrich, M. P. (2002). *Entrepreneurship* (5th Ed.). New York: Mc Graw-Hill Irwin.
- Robinson, J.A. (2004). *Foundation of Entrepreneurship*, Available at: <http://ssrn.com/abstract=983191>
- Potasin, N. and Thechatakerng, P. (2013). Determinants of Starting Entrepreneurs through Non Formal Education's Professional Practice in Hangdong District, Chiangmai Province, Thailand. *World Journal of Management*, Vol. 5. No. 2. September 2014 Pp. 25 – 36
- Ruangkrit, S. and Thechatakerng, P. (2013). Characteristics of Community Entrepreneurs in Chiangmai, Thailand. Paper presented in International Business Research Conference, Melia Gagos, Madrid, Spain 9–10 September, 2013.
- Thechatakerng, P.(2009). Determinant of Entrepreneurs' Innovation, Paper presented at 3rd EDP Workshop, Economia del Empresa, Universitat Autònoma de Barcelona
- Potasin & Thechatakerng (2014).
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559*. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยว.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2555). *คู่มือท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติดอยผ้าห่มปก*.
- กรรณิการ์ บุรศิริรักษ์. (2549). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กิตติชัย รัตน์. (2549). *การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จาตุรนต์ จันระมาต. (2553). การนํานโยบายการบริหารอุทยานแห่งชาติไปปฏิบัติ. ดุษฎีนิพนธ์

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิระภา นิมสุข. (2544). ศักยภาพชุมชนในด้านทัศนสธารณสุข (รายงานผลการวิจัย).

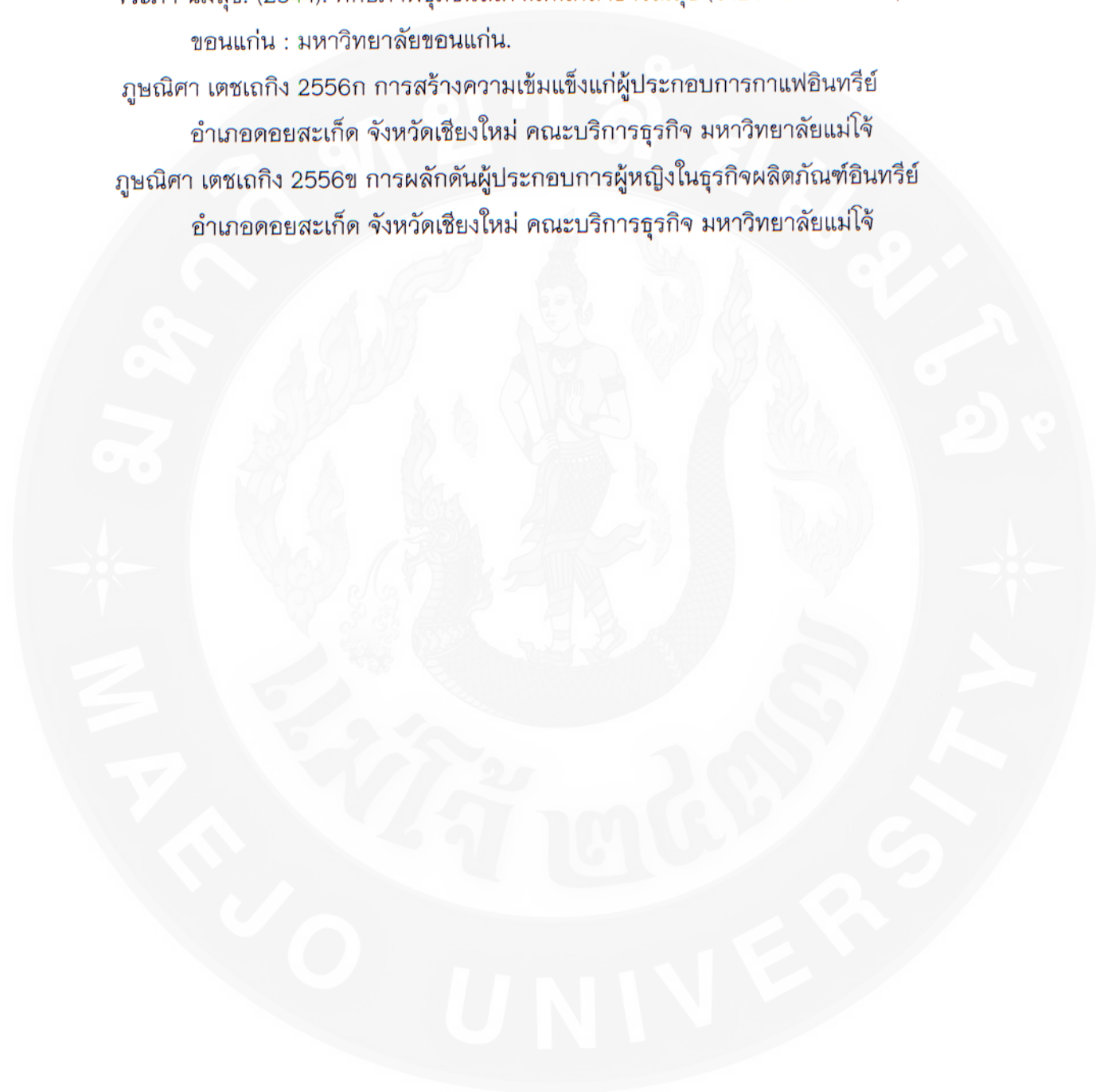
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภุชณิศา เตชเถกิง 2556ก การสร้างความเข้มแข็งแก่ผู้ประกอบการกาแฟอินทรีย์

อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภุชณิศา เตชเถกิง 2556ข การผลักดันผู้ประกอบการผู้หญิงในธุรกิจผลิตภัณฑ์อินทรีย์

อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

แผ่นบันทึกคะแนน PEC

คำสั่ง

1. ใส่ค่าระดับจากใบสอบถาม บนเส้นเหนือตัวเลขที่ใส่ไว้ในวงเล็บ สังเกตว่า เลขข้อในแต่ละคอลัมน์จะเรียงจากน้อยไปหามาก หมายเลข 2 อยู่ข้างล่างเลข 1 เป็นต้น
2. ให้บวกและลบในแต่ละแถว เพื่อหาค่าคะแนน PEC
3. รวมคะแนน PEC ทั้งหมดเพื่อหาข้อควร

ค่าระดับของข้อความ										คะแนน	PEC		
.....	+		+		-		+		+	6	=		การแสวงหาโอกาส
(1)		(12)		(23)		(34)		(45)					
.....	+		+		-		+		+	6	=		ความมุ่งมั่น
(2)		(13)		(24)		(35)		(46)					
.....	+		+		+		-		+	6	=		ความมีพันธะต่องาน
(3)		(14)		(25)		(36)		(47)					ความผูกพัน และความ
.....	+		+		+		-		+	6	=		ความต้องการใฝ่หา
(4)		(15)		(26)		(37)		(48)					คุณภาพและประสิทธิภาพ
.....	-		+		+		+		+	6	=		ความกล้าเสี่ยง
(5)		(16)		(27)		(38)		(49)					
.....	-		+		+		+		+	6	=		การตั้งเป้าหมาย
(6)		(17)		(28)		(39)		(50)					
.....	+		-		+		+		+	6	=		การแสวงหาข้อมูล
(7)		(18)		(29)		(40)		(51)					
.....	+		+		-		+		+	6	=		การวางแผน การติดตาม
(8)		(19)		(30)		(41)		(52)					และประเมินอย่างมีระบบ
.....	-		+		+		+		+	6	=		การชี้ชวน การชักชวน
(9)		(20)		(31)		(42)		(53)					การมีเครือข่าย
.....	-		+		+		+		+	6	=		ความเชื่อมั่นในตนเอง
(10)		(21)		(32)		(43)		(54)					
รวมคะแนน PEC =													
.....	-		-		-		+		+	18	=		ปัจจัยที่ต้องแก้ไข
(11)		(22)		(33)		(44)		(55)					

แผ่นตรวจสอบคะแนน PEC

คำสั่ง

1. ปัจจัยการแก้ไข (จำนวนข้อทั้งหมดรวม 11 ข้อ 22 ข้อ 33 ข้อ 44 ข้อ และ 55 ข้อ) จะเป็นตัวกำหนดว่าตนได้วางภาพพจน์ตนเองเป็นที่พึงพอใจแค่ไหน
2. ใช้ตัวเลขต่อไปนี้เป็นตัวกำหนดแก้ไขคะแนน :

ถ้าปัจจัยการแก้ไขเป็น	ตัวลบจากคะแนน PEC
24 หรือ 25	7
22 หรือ 23	5
20 หรือ 21	3
19 หรือ น้อยกว่า	0

3. ใช้หน้าถัดไป เพื่อแก้ไขคะแนน PEC ก่อนที่จะใช้ภาพรวม

แผนปรับปรุงคะแนน PEC

คุณสมบัติของผู้ประกอบการ	คะแนนเดิม	การปรับปรุง	คะแนนที่ปรับปรุงแล้ว
1. การแสวงหาโอกาส			
2. การมุ่งมั่น			
3. ความมีพันธะต่องาน ความผูกพัน และความ รับผิดชอบในงาน			
4. ความต้องการไฝหาคุณภาพและประสิทธิภาพ			
5. ความกล้าเสี่ยง			
6. การตั้งเป้าหมาย			
7. การแสวงหาข้อมูล			
8. การวางแผน การติดตาม การประเมินอย่างมี ระบบ			
9. การชี้ชวน การชักชวน การมีเครือข่าย			
10. ความเชื่อมั่นใจตนเอง			
คะแนนรวมที่ถูกต้อง =			

แบบประเมินคุณลักษณะของผู้ประกอบการด้วยตัวเอง
แผนภาพรวม PEC

	0	5	10	15	20	25
1.การแสวงหาโอกาส						
การมุ่งมั่น						
ความมีพันธะต้องาน ความผูกพัน และความรับผิดชอบในงาน						
ความต้องการใฝ่หาคุณภาพและ ประสิทธิภาพ						
ความกล้าเสี่ยง						
การตั้งเป้าหมาย						
การแสวงหาข้อมูล						
การวางแผน การติดตาม การประเมิน อย่างมีระบบ						
การชักชวน การชักชวน การมีเครือข่าย						
ความเชื่อมั่นใจตนเอง						